

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

До захисту допустити:
Зав. кафедри
«___» _____ 20__р.

Кваліфікаційна робота
за освітнім ступенем «Магістр» на тему:
**«Інструментальна програмна оболонка для створення тестових завдань
«Hot potatoes» при навчанні іноземної мови»**

Студентки факультету іноземних мов
спеціальності 014 «Середня освіта. Мова і
література (англійська)»
освітнього ступеня «Магістр»
Курпель Лілії Сергіївни
Науковий керівник:
Яблоков Сергій Володимирович
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри англійської філології
Рецензент:
Зьома Наталія Олександрівна, директор
КЗ «Маріупольська загальноосвітня
школа І-ІІІ ступенів №10 Маріупольської
міської ради»

Кваліфікаційна робота захищена
з оцінкою _____
Секретар ЕК _____
«___» _____ 20__ р.

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Освітній ступінь «Магістр»
Шифр та назва спеціальності 014 «Середня освіта»,
спеціалізація 014.02 «Мова і література (англійська)»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри
англійської філології
к.філ.н., доцент Федорова Ю.Г.
«03» грудня 2019 р.

(підпис)

ПЛАН ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Курпель Лілії Сергіївни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи – **«Інструментальна програмна оболонка для створення тестових завдань «Hot potatoes» при навчанні іноземної мови».**

Керівник роботи. Яблоков С.В., к.пед.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджені наказом Маріупольського державного університету від «28» лютого 2020 року № 210.

2. Строк подання студентом роботи – 01 червня 2020 р.

3. Вихідні дані до роботи:

Мета – проаналізувати особливості використання інструментальної програмної оболонки для створення тестових завдань «Hot potatoes» як форми контролю знань студентів при вивченні англійської мови.

Об’єкт – навчальний процес у закладах вищої освіти України.

Предмет – види, форми та методи організації та проведення контролю знань студентів.

4. Зміст роботи (перелік питань, які потрібно розробити):

Розділ 1. Види, форми та методи контролю знань студентів.

Розділ 2. Тестовий контроль знань студентів.

Розділ 3. Інструментальна програмна оболонка для створення тестових завдань «Hot potatoes» як форма контролю знань студентів при вивченні англійської мови.

5. Дата видачі завдання – 03 грудня 2019 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Підготовка вступу	01 лютого 2020	
2.	Підготовка Розділу 1 та висновків до нього	02 березня 2020	
3.	Підготовка Розділу 2 та висновків до нього	01 квітня 2020	
4.	Підготовка загальних висновків	15 квітня 2020	
5.	Оформлення списку використаних джерел	01 травня 2020	
6.	Оформлення додатків	15 травня 2020	
7.	Підготовка статті за темою роботи	01 червня 2020	

Студент _____
(підпис)

Курпель Л.С.
(прізвище та ініціали)

Науковий керівник роботи _____
(підпис)

Яблоков С.В.
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1	
ВИДИ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ.....	12
Висновки до розділу 1.....	33
РОЗДІЛ 2	
ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ.....	35
2.1. ОСОБЛИВОСТІ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ.....	35
2.2. ОСОБЛИВОСТІ КОМП'ЮТЕРНОГО ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ НА БАЗІ ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА MOODLE.....	55
Висновки до розділу 2.....	62
РОЗДІЛ 3	
ІНСТРУМЕНТАЛЬНА ПРОГРАМНА ОБОЛОНКА ДЛЯ СТВОРЕННЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ «NOT ROTATOES» ЯК ФОРМА КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	64
Висновки до розділу 3.....	87
ВИСНОВКИ.....	89
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	91
ДОДАТКИ.....	102

ВСТУП

В умовах інтеграції України в міжнародний науково-освітній простір вивчення і викладання іноземних мов, а особливо англійської – мови міжнародного спілкування, є не просто складником фундаментальної освіти, а стає одним з ключових для задоволення таких вимог, як розширення мобільності фахівців, студентів та іншого персоналу для взаємного збагачення європейським досвідом; підвищення конкурентоспроможності випускників на внутрішньому, європейському і світовому ринках праці. Поліпшення якості навчання іноземної мови у вищій школі має забезпечуватися підтримкою в мотиваційному напрямку, що передбачає підвищення зацікавленості в отриманні знань.

Важливою складовою частиною процесу навчання є контроль знань студентів. Розуміємо контроль знань як співвідношення досягнутих результатів із запланованими цілями навчання. Перевірка знань студентів повинна надавати відомості не тільки про правильність чи неправильність кінцевого результату виконаної діяльності, але і про неї саму: чи відповідає форма дій даному етапу засвоєння. Правильно організований контроль навчальної діяльності студентів дозволяє викладачеві оцінювати їх знання, уміння, навички, вчасно надати необхідну допомогу та досягати поставлених цілей навчання. Усе це в сукупності створює сприятливі умови для розвитку пізнавальних здібностей студентів на заняттях і активізації їх самостійної роботи. Добре організований контроль дозволяє викладачеві не тільки правильно оцінити рівень засвоєння студентами матеріалу, але й побачити свої власні досягнення й недоліки у методиці викладання. Отже, вибір форми контролю якості засвоєних знань є надзвичайно важливим.

У сучасній освіті поліпшення якості підготовки спеціалістів може бути забезпечене не тільки суттєвим удосконаленням методів навчання (застосуванням інтерактивних технологій, комп'ютеризації навчального

процесу, впровадженням новітніх досягнень педагогіки), але і надійним зворотнім зв'язком, який реалізується через навчальну, творчу та практичну діяльність студентів. Система навчання у вищій школі – багатогранний процес, який складається з цілого ряду взаємопов'язаних елементів. Контроль знань студентів, тобто організація зворотного зв'язку як засобу управління навчальним процесом, посідає серед них важливе місце.

Традиційна система і практика контролю (іспити і заліки, усне опитування, контрольні роботи, колоквиуми, реферати, семінари, лабораторні роботи, звіти по виробничій практиці тощо) студентів закладів вищої освіти складалася віками і акумулювала досвід багатьох поколінь викладачів.

Істина в цій системі контролю навчальних досягнень встановлюється під час – екзаменаційної сесії, і на підставі екзаменаційних оцінок робляться висновки про здібності і пізнавальну активність студентів. Але на підставі оцінок не можна говорити про якість викладання, якість навчального процесу і стан учбової і соціальної інфраструктури закладу вищої освіти [84].

Великого значення набуває вивчення ролі контролю також у формуванні мотивації учіння студентів, розвитку їх пізнавальної самостійності, самоконтролю особистості.

Питання організації контролю навчання вивчали: А. Алексюк, С. Архангельський, Ю. Бабанський, О. Безносок, В. Безпалько, М. Махмутов, Н. Тализіна (психолого-педагогічні аспекти контролю); В. Бочарнікова, І. Булах, Л. Добровська, В. Ільїна, Е. Лузік, О. Мокрова, І. Романюк (сучасні підходи до організації контролю навчання). Деякі аспекти цього питання висвітлені в працях І. Волощука, С. Гончаренка, М. Євтуха, І. Зязюна, О. Киричука, В. Корнеєва, Е. Лузік, В. Маслова, Н. Ничкало, О. Савченко, В. Сидоренка, А. Степанюк та ін. Питанням контролю та оцінювання знань присвячені роботи М. Бернштейна, Г. Іванової, В. Коккоти, О. Товми та інших. Аналіз педагогічних і методичних праць вказує, що в багатьох з них, наприклад, Є. Петровського, М. Архангельського, Т. Панфілова, Г. Кузьміна, термін «перевірка знань студентів» ототожнюється чи замінюється терміном

«контроль знань», у той же час, як перевірка є структурним елементом контролю [9].

Поширення інформаційних і модульно-рейтингових технологій, перехід до особистісно орієнтованого навчання зумовлюють необхідність кардинальної зміни підходів до проблеми контролю навчальних досягнень, перегляду його сутності й змісту. У сучасних дослідженнях [32; 37; 60] традиційні методи контролю (заліки та іспити в усній формі, письмові контрольні роботи) критикуються за невідповідність сучасним вимогам до педагогічних вимірювань і наголошується на необхідності впровадження в навчальний процес інноваційних методів контролю, насамперед тестування. При цьому тестовий метод контролю досить часто розглядається як «безальтернативний» [60].

До недоліків організації сучасного контролю у вищій школі фахівці відносять:

- застосування форм і методів оцінювання навчальних досягнень студентів без урахування педагогічних цілей;
- слабку реалізацію навчальної функції студента, за якої той залишається зі своїми помилками наодинці;
- недооцінювання його навчальних досягнень як результату старанності в пізнавальній діяльності;
- реєстрацію лише нижчих рівнів засвоєння знань (впізнання, репродуктивний, розуміння) і приділення недостатньої уваги реконструктивному та творчому рівням володіння знаннями;
- відсутність орієнтації на ґрунтовні знання та схильність до накопичення позитивних оцінок;
- неврахування при розробленні тестів пізнавальних можливостей студентів, оскільки вони розробляються викладачами без перевірки на валідність (обґрунтованість), надійність тощо [19].

Головний недолік очевидний – сучасний контроль не повною мірою виконує такі основні функції, як навчальну, діагностичну, стимулюючу,

виховну тощо. Існуюча практика оцінювання навчальних досягнень усереднює студентів, іноді перетворює навчання в гонитву за оцінками, містить істотний елемент випадку.

Впровадження модульно-рейтингової системи як форми організації і контролю навчальної діяльності і самостійної роботи студентів активно впливає на зміну стереотипів здійснення навчального процесу у вищій школі України. Модульно-рейтингова технологія навчання забезпечує мотивацію студентів до навчання за рахунок постійного контролю їх знань і вмінь, активізує роботу студентів протягом семестру, примушує студента працювати систематично і самостійно, суттєво змінює взаємовідносини між викладачем і студентом.

Використання дистанційних технологій поряд з традиційними формами навчання раніше юридично не було врегульоване; сьогодні (згідно з Положенням про дистанційне навчання, затвердженим наказом МОН України [65] впровадження електронної навчальної платформи MOODLE (Modular Object Oriented Distance Learning Environment) в наявний навчальний процес відкриває багато нових можливостей та позитивно сприймається як студентами, так і викладачами. Щоб студент забажав самостійно здобувати знання та контролювати їх якість та рівень, електронне навчання реально претендує на те, щоб стати мотиватором до заохочення вивчення навчальних дисциплін, англійської мови зокрема.

В Україні сьогодні, паралельно з традиційною системою оцінювання знань, активно використовується система тестування у паперовому й електронному форматах, у якій тести відіграють роль засобу педагогічного вимірювання навчальних досягнень студентів [85].

Впровадження інноваційних освітніх інформаційних технологій у навчальний процес закладів вищої освіти відкриває нові можливості для удосконалення форм та методів контролю навчально-пізнавальної діяльності студентів. Широкий набір інструментальних засобів для проведення тестового контролю, як засобу ефективної оцінки академічних досягнень

студентів, дозволяє оптимізувати навчальний процес за рахунок удосконалення тестових методик і надає інформаційне навчальне середовище, спроектоване на базі системи Moodle.

Питанню розробки та впровадження контролю у вигляді тестування науковці приділяють достатню увагу, досліджуючи різноманітні аспекти означеної проблеми: використання сучасних інформаційних технологій в оцінюванні знань (В. Биков, Ю. Жук, В. Мадзігон, В. Бочарнікова, Т. Ільїна, М. Лещенко, С. Різниченко, О. Романовський, Л. Романишина та інші), класифікації цілей навчання (Б. Блум, Л. Андерсон), використанню багатобальних шкал оцінювання (В. Беспалько, М. Єрецький, В. Козаков та інші). Галузь педагогічної тестології збагатили своїми науковими доробками зарубіжні та вітчизняні вчені (В. Аванесов, А. Анастасі, М. Афоніна, І. Булах, М. Гронланд, К. Інгенкамп, А. Калинюк, Н. Ковальська, К. Конопко, Т. Корчинська, В. Козаков, А. Майоров, Ю. Нейман, В. Переверзев, Н. Розенберг, І. Сізіх, М. Челишкова, Т. Шматок, І. Щербиніна та інші).

Вивчення сучасних науково-педагогічних і навчально-методичних досліджень показало, що практичний досвід розробки та впровадження тестів також має досить багато недоліків. Потребує подальшої теоретичної та практичної розробки педагогічне забезпечення методик аналізу змісту та форм тестових завдань, інтерпретації результатів тестування, його застосування на різних етапах вивчення навчального курсу у разі використання сучасних освітніх інформаційних технологій [13].

Тому, розробка методики контролю навчальних досягнень студентів, використання у навчальному процесі дистанційного та змішаного навчання, організація та проведення контролю знань студентів у тестовій формі, застосування програмного забезпечення (зокрема оболонки для розробки тестових завдань "hot potatoes") є однією з актуальних проблем сьогодення у закладах вищої освіти. Усі наведені обставини зумовлюють важливість і доцільність вивчення та розв'язання цієї проблеми, вказують на необхідність

її детального дослідження та можливого подальшого впровадження результатів у навчальний процес.

Таким чином, з огляду на проведений нами аналіз науково-педагогічної літератури, ми визначили **об'єктом** нашого **дослідження** навчальний процес у закладах вищої освіти України.

Предмет дослідження – види, форми та методи організації та проведення контролю знань студентів.

Мета дослідження – проаналізувати особливості використання інструментальної програмної оболонки для створення тестових завдань «Hot potatoes» як форми контролю знань студентів при вивченні англійської мови.

Для досягнення мети нашого дослідження ми визначили за необхідне виконання наступних відповідних завдань:

- 1) вивчити дослідження, які лежать у площині організації і проведення контролю знань студентів;
- 2) встановити сутність категорії «контроль знань»;
- 3) з'ясувати види, форми та методи організації і проведення контролю знань студентів;
- 4) встановити сутність педагогічного тестування та його переваги;
- 5) визначити роль методу контролю знань – тестів, за допомогою інформаційного середовища «Moodle»;
- 6) визначити особливості використання інструментальної програмної оболонки для створення тестових завдань «Hot potatoes» як форми контролю знань студентів при вивченні англійської мови.

Основні методи, що були нами використанні при здійсненні дослідження:

– формально-логічний метод, що дозволив послідовно проаналізувати теоретико-педагогічні проблеми організації і проведення контролю знань студентів;

– діалектичний метод, що дозволив дослідити поставленні у роботі завдання в їх взаємозв'язку та єдності;

– історичний метод, що дозволив проаналізувати генезис підходів до організації і проведення контролю знань студентів, зокрема у тестовій формі та за допомогою програмного забезпечення;

– дослідницький метод, що дозволив виявити і дослідити роль і місце інструментальної програмної оболонки для створення тестових завдань «Hot potatoes» як форми контролю знань студентів при вивченні англійської мови;

– метод аналізу, що дав можливість виділити окремі проблеми з теми нашого дослідження, які потребують наукового, педагогічного і методичного вирішення, насамперед у застосуванні інформаційного середовища «Moodle» та програмної оболонки для створення тестових завдань «Hot potatoes».

Враховуючи вищевикладене, можна сподіватися, що наша кваліфікаційна робота має **практичне значення**, яке полягає в тому, що використання дистанційних технологій поряд з традиційними видами, формами та методами організації та проведенні контролю знань студентів, призведе до підвищення мотивації та стане фактором заохочення вивчення навчальних дисциплін, англійської мови зокрема. Це відкриває нові можливості для удосконалення форм та методів контролю навчально-пізнавальної діяльності студентів і дозволяє оптимізувати навчальний процес. А це може слугувати поштовхом для вивчення означеного питання та стати основою поглиблення знань практикуючих вчителів, що прагнуть знайти нові підходи у своїй діяльності для підвищення ефективності навчання англійської мови.

Апробацію результатів кваліфікаційної роботи було представлено нами у статті: Курпель Л.С. Інструментальна програмна оболонка для створення тестів «Hot potatoes» як форма контролю знань студентів при вивченні англійської мови. ???.

Логіка дослідження, його мета і завдання, зумовили наступну **структуру** нашої роботи: вступ, три розділи, що мають 2 підрозділи, висновки до кожного розділу, загальні висновки, список використаних джерел та додатки. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи – 105 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ВИДИ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Посилення уваги до проблеми контролю знань викликано не тільки бажанням визначити ступінь підготовленості студентів, але і потягом до удосконалення всієї системи навчання. Як зазначав А. Кузьмінський «Контроль у вищій школі – це спосіб виявлення й оцінювання результатів спільної діяльності студента і викладача» [42]. Перевірка знань тісно пов'язана з відтворенням і повторенням раніше вивченого. Набуті у процесі вивчення того чи іншого предмета знання, студентів можуть здаватись правильними і досить повними, хоча насправді, вони далеко не відповідають вимогам, які ставляться. І тільки внаслідок перевірки і оцінки студент дізнається, що він знає і чого не знає або знає недостатньо, що йому треба зробити для покращення якості знань. А це підводить студента до самостійних висновків про необхідність засвоєння більш раціональних прийомів навчальної праці. При цьому важливе значення має усвідомлення позитивного досвіду навчальної роботи кращих студентів. На цій підставі студент вирішує, якою за змістом і методикою має бути його подальша навчальна робота, на що потрібно звертати більше уваги, що надалі суттєво впливає на навчання. Процес перевірки і оцінки знань студентів і його результати дуже важливі для самого викладача, для його дальшої роботи, оскільки у процесі контролю викладач одночасно оцінює свою методику викладання і зміст занять [42].

Необхідність контролю навчальної роботи й оцінки знань студентів має об'єктивний характер. Тут діє закономірний зв'язок у ланцюгу: мета навчання – процес – результат – наступна мета.

Поширення інформаційних і модульно-рейтингових технологій, перехід до особистісно орієнтованого навчання зумовлюють необхідність кардинальної зміни підходів до проблеми контролю навчальних досягнень,

перегляду його сутності й змісту [30]. Сама категорія контролю має кілька значень. У дидактиці його тлумачать як нагляд, спостереження і перевірку успішності студентів. Для початку важливо визначитися із сутністю поняття «контроль».

За С. Вітвицькою, контроль знань студентів – це невід'ємна і важлива частина процесу навчання, відповідальний етап на шляху від незнання до знання, від неповного знання до більш точного і більш повного [20].

У роботі Л. Одерій контроль визначається як важливий компонент системи навчального процесу, що провадиться у різних формах для визначення рівня знань, навичок та вмінь, отриманих студентами в процесі навчання [54].

Л. Русакова зазначає, що контроль у педагогічному процесі у закладів вищої освіти потрібно розглядати як засіб педагогічного керівництва навчально-пізнавальною діяльністю студентів, при якому здійснюється регулярне поетапне оцінювання й корекція підготовки спеціаліста як щодо засвоєння знань, умінь і навичок, так і виховання студентів [69].

Як зазначає Л. Романишина, контроль – це діяльність, спрямована на виявлення рівнів навченості з метою приведення одержаних результатів до професійного рівня. Вона розуміє рівні навченості як етапи послідовного підвищення якості фахової підготовки у процесі вивчення дисциплін. Крім того, контроль знань сприяє розвитку психічних процесів особистості: пам'яті, мислення, пізнавальної активності, мови, мовленнєвого спілкування, навичок систематичної самостійної праці [68].

А. Есаулов дослідив, який зміст вкладають видатні педагоги у поняття «контроль». За «Психологічним словником» поняття «контроль» трактується як «вид діяльності, що полягає в перевірці чогось, когось», причому підкреслюється: «контроль і оцінка є невід'ємними елементами будь-якої діяльності». Ч. Купісевич вважає, що контроль – це діяльність, метою якої є перевірка й оцінювання результатів навчання, на основі яких вводяться дії, спрямовані на усунення виявлених недоліків.

В. Оконь під контролем розуміє діяльність учителя, спрямовану на спостереження, аналіз і оцінювання досягнень учнів, а також на використання отриманих показників для оптимізації навчально-виховного процесу. Він акцентує увагу на тому, що не будь-які оцінювання й контроль впливають на результативність роботи. На думку вченого, контроль, який застосовують механічно, а мета і зміст його не зрозумілі для тих, кого контролюють, може бути навіть шкідливим, зокрема стосовно виховання. На думку Ю. Бабанського, контроль – це діяльність, яка здійснюється з метою отримання й фіксування інформації про результати дидактичної взаємодії учня і вчителя та зіставлення отриманих результатів з визначеною метою, і, у випадку виявлення слабких місць в ході протікання навчального процесу, застосування оперативних заходів для його коригування й регулювання, тобто інших форм, методів і засобів.

Н. Тализіна, виходячи з теорії управління навчально-виховним процесом, відзначає, що контроль здійснюється з метою отримання інформації про реальне протікання процесу навчання, а в разі виявлення відхилень від визначеного напрямку його регулювання за допомогою коригуючих впливів з метою приведення у відповідність до визначеного алгоритму управління [41].

Згідно з В. Ортинським, контроль, як дидактичне поняття, становить собою сукупність усвідомлених дій, спрямованих на отримання відомостей про рівень опанування окремими студентами програмного матеріалу, оволодіння теоретичними й практичними знаннями, навичками і вміннями, що необхідні в процесі виконання завдань професійної діяльності [56].

Вважаємо, що такі поширені визначення контролю пов'язані з його поліфункціональністю, тобто вони залежать від того, що саме покладено в основу розуміння терміна.

Вивчення наукової, педагогічної та навчально-методичної літератури дозволило нам зробити висновок, що, незважаючи на значну кількість доробок з цього питання, суть поняття «контроль» визначено недостатньо

чітко. Крім того, у сучасній дидактичній літературі поки немає сталих підходів до визначення суті та взаємовідношень таких понять як «діагностика», «контроль», «перевірка», «оцінювання», «оцінка», «облік». Вони дуже часто зміщуються, або вживаються як синоніми.

Найбільш широким та глибоким поняттям є діагностика. К. Інгекамп визначає педагогічну діагностику таким чином: «Педагогічна діагностика досліджує навчальний процес, у ході якого вивчаються, передусім, умови й результати навчального процесу з метою оптимізації чи обґрунтування значення його результатів для суспільства» [33].

Складовими процесу контролю є: перевірка – виявлення знань, умінь та навичок; оцінювання – вимірювання знань, умінь, навичок; облік – фіксуються результати оцінювання у вигляді оцінок в журналі та відомостях [35; 41; 49; 51].

Важливо відмітити, що контроль може складатися з трьох етапів: порівняння, оцінювання та нормування. Основними на першому етапі є зіставлення одержаних результатів з нормою. Цей етап дуже важливий, тому що від того, наскільки правильно було проведене зіставлення, залежить і другий етап, і кінцевий результат. «Процес оцінювання – це процес якісного визначення знань. Під нормуванням потрібно розуміти процес переведення якості знань у бали» [42].

Крім того, відоме також поняття «моніторинг знань» студентів, який значно ширше, ніж поняття «перевірка». Перевірка знань, зазвичай, вживається у вузькому значенні як методичний прийом у зв'язку з оцінкою результатів того чи іншого завдання, їй більше властиві навчальні функції. Моніторинг знань, зазвичай, спрямований на виявлення рівня засвоєння студентами вже вивченого матеріалу й проводиться систематично для оцінювання знань студентів. Натомість оцінка знань студентів означає відношення від того, що студент знає, до того, що він повинен знати на даний момент навчання. [10].

Отже, контроль – це виявлення, вимір і оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності студентів. Саму ж процедуру виявлення та виміру називають перевіркою, що є складовою частиною контролю. Крім перевірки, контроль містить у собі оцінювання (як процес) і оцінку (як результат) перевірки [28].

В умовах сучасної вищої школи контроль слід розглядати значно ширше наведених вище трактувань, оскільки він є складовим елементом системи підготовки фахівців і включає три напрямки:

- 1) контроль науково-методичної роботи,
- 2) контроль навчальних досягнень (припускає як предмет знання, уміння і навички, надбані студентами),
- 3) контроль якості навчання (спрямований на визначення рівня й підвищення професійної майстерності викладачів).

Ці напрямки контролю в сукупності спрямовані на оцінювання ступеня досягнення поставлених цілей навчання; виявлення труднощів, які виникають у студентів у процесі навчання; стимулювання самостійної роботи студентів; визначення ступеня професіоналізму викладача; отримання інформації, необхідної для вдосконалення навчальної, наукової й методичної роботи [72].

Інтегруючи різні означення контролю, слідом за В. Мацюк можна стверджувати, що контроль – це важлива складова процесу навчання, яка позитивно впливає на засвоєння навчального матеріалу, сприяє покращенню організації навчальних занять, самостійної роботи, підвищує відповідальність студентів і викладачів за рівень знань, дає можливість оцінити особистісні якості студентів [48].

Показники контролю знань студентів є єдиною основою для судження про результати навчання, а отже й для вирішення таких важливих питань, як переведення на наступний курс, призначення стипендії, випуск з вищої школи і видача диплома. Дані про результати контролю знань студентів слугують основними показниками, за якими оцінюється робота не тільки

окремих студентів і викладачів, а й академічних груп, курсів, факультетів і вищих навчальних закладів у цілому та таких важливих його ланок, як бібліотека [19].

Головною метою контролю вчені вважають визначення якості засвоєння навчального матеріалу, ступеню відповідності сформованих умінь та навичок цілям та завданням навчання [56].

У відповідності до мети, розглянемо завдання, які належать контролю, іншими словами – якості підготовки фахівців. До основних завдань системи контролю вчені відносять наступні:

- визначення рівня прояву та розвитку системи компетенцій особистості студентів;
- виявлення, перевірка та оцінювання рівня здобутих знань, умінь та навичок студентів і якості засвоєння ними навчального матеріалу з конкретної дисципліни на всіх етапах навчання;
- порівняння фактичних результатів навчально-пізнавальної діяльності із запланованими;
- оцінювання відповідності змісту, форм, методів і засобів навчання меті й завданням підготовки фахівців відносно галузевої компоненти державних стандартів освіти з певного напрямку підготовки або спеціальності;
- стимулювання систематичної самостійної роботи та пізнавальної активності студентів;
- виявлення і розвиток творчих здібностей, підвищення зацікавленості у вивченні навчального матеріалу;
- оцінювання ефективності самостійної, індивідуальної роботи студентів, їхнього вміння працювати з навчальною, довідковою, методичною літературою;
- виявлення кращого досвіду та розроблення заходів для підвищення якості навчання шляхом упровадження в навчальний процес інноваційних технологій;

– розроблення заходів для підвищення якості навчання шляхом впровадження у навчальний процес інноваційних технологій [7; 19; 41].

Аналіз педагогічних досліджень (С. Архангельський, Ю. Бабанський, В. Беспалько, В. Бочарнікова, В. Лозова, О. Петрашук, Л. Романишина, Н. Тализіна та ін.) свідчить, що до контролю в навчальному процесі сучасної вищої школи висуваються такі основні вимоги:

- забезпечувати об'єктивне, валідне і надійне оцінювання навчальних досягнень;
- сприяти досягненню цілей навчальної дисципліни, враховуючи її специфіку;
- створювати умови для активної навчально-пізнавальної діяльності;
- сприяти розвитку і саморозвитку студентів як суб'єктів пізнавальної і предметної діяльності;
- бути нескладним із точки зору організації і застосування [36].

Розглянемо функції контролю, перевірки і оцінки знань, умінь та навичок студентів. Контроль знань виконують багато функцій. Різні вчені пропонують різну їх кількість. При класифікації цих функцій контролю й оцінювання результатів навчальних досягнень студентів, ми враховуємо, що: перевірка знань дає викладачеві можливість визначити фактичний рівень знань студентів й контролювати ефективність методів і прийомів навчання; перевірка знань є невід'ємною складовою частиною навчального процесу, вона забезпечує навчальні і виховні цілі; обґрунтування викладачем відповідей під час перевірки знань розкриває студенту конкретні можливості підвищення результатів своїх навчальних досягнень. Проаналізувавши літературу з означеного питання, ми узагальнили ці функції:

1) контролююча (перевіряюча). Є найбільш важливою функцією перевірки і оцінки знань. «Із низки функцій контролю головною є забезпечення зворотного зв'язку, під час якого з'ясовується ступінь відповідності досягнутих результатів функціонування навчальної системи прогнозованій меті»,

2) навчальна. Спрямована на вироблення таких завдань для студентів, що сприяють узагальненню, поглибленню і систематизації знань, розвитку логічного мислення,

3) виховна,

4) організаторська,

5) розвиваюча,

6) методична,

7) діагностична. Через визначену систему завдань викладач визначає можливості подальшої роботи кожного студента. Викладач діагностує ефективність методів і прийомів навчання, використаних ним,

8) стимулююча (активізуюча, мотивуюча),

9) закріплююча (повторююча),

10) коректуюча,

11) оптимізуюча,

12) комунікативна,

13) керуюча,

14) дисциплінуюча (навіть залякуюча або караюча) [10; 28; 42; 58; 61].

Їх правильна організація слугує не лише цілям контролю, але і цілям навчання, які завжди певною мірою залежать від педагогічної майстерності викладача. Знання та врахування функцій контролю дають викладачеві змогу дидактично обґрунтовано та методично доцільно здійснювати свою підготовку і проведення контролю [19].

Реалізація функцій залежить від дотримання основних принципів контролю знань, тобто перевірки навчально-пізнавальної діяльності та оцінки знань, навичок і вмінь студентів. Зазвичай, вчені говорять про наступні принципи:

– індивідуальності (за стилем і формами) перевірки й оцінки знань, навичок і вмінь;

– систематичності і регулярності перевірок і оцінювання навчально-пізнавальних дій. Систематичність полягає в регулярному виявленні знань,

умінь і навичок, поєднуючись, з навчальним процесом та впливаючи на його хід;

- тематичності. Принцип тематичності контролю забезпечується під час перевірки знань основних понять кожної теми, які мають бути засвоєні студентами. Студент засвоює матеріал не безперервним потоком, а певними частинами, які повинні бути ним осмислені після активного сприйняття, а потім систематизовані у його пам'яті. Не слід ототожнювати принцип тематичності з регулярністю перевірки. Якщо перший сприяє концентрації уваги на чітко виражених питаннях програми, на конкретних розділах навчального матеріалу, то інший пов'язаний з рівномірною перевіркою в часі. Під час тематичного контролю здійснюється й необхідна рівномірність і достатня частота перевірки;

- об'єктивності. Об'єктивність – це правильне визначення знань, умінь і навичок студентів і оцінка цих знань. Тільки об'єктивна оцінка дає студентам глибоке моральне задоволення та є дієвим стимулюючим фактором у навчанні, має велике виховне значення;

- своєчасності;

- цілеспрямованості. Цілеспрямованість встановлює визначений підхід до відбору матеріалу, який підлягає перевірці, згідно з вибором форм і методів перевірки та оцінювання знань, результатами навчання, врахуванням індивідуальних особливостей студентів;

- всеосяжності, що передбачає всебічність і повноту контролю та оцінювання;

- урізноманітнення видів і форм контролю;

- єдності вимог до контролю;

- дотримання етичних норм;

- гуманності та гласності контролю [10; 56; 88].

Залежно, знову ж таки, від дидактичної мети контролю знань студентів використовують різні його види. Розглянемо це питання докладніше. Вчені та методисти-практики виділяють наступні види контролю:

1) діагностичний. Спрямований на визначення рівня освітньої компетентності студентів з певної проблематики. Він дає змогу визначити наявний рівень знань для використання їх викладачем як орієнтування у складності матеріалу, щоб оцінити реальність шкільних оцінок та виявити базовий рівень знань студентів,

2) попереджувально-застережливий,

3) попередній (вхідний). Його мета – діагностування знань перед вивченням нового розділу, теми, на початку семестру. Викладач застосовує попередній контроль як передумову для успішного планування і керівництва навчальним процесом. Попередній контроль проводиться також через деякий час після підсумкового іспиту з певної дисципліни як з метою оцінки міцності знань, так і визначення їхнього рівня,

4) поточний (побіжний). Мета – виявляти якість засвоєння студентами знань на заняттях. Здійснюється викладачем у повсякденній навчальній роботі й виражається у систематичних спостереженнях викладача за навчальною діяльністю студентів на кожному занятті. Перевірки знань, вмінь і навичок, набутих студентами в процесі вивчення нового матеріалу, його повторення, закріплення і практичного застосування проводяться викладачем із збереженням зовнішнього (викладач – студент – викладач) і внутрішнього (викладач – студент – студент) зворотного зв'язку. На базі отриманої інформації проводиться необхідне корегування викладачем навчальної діяльності студентів.

Управління навчальним процесом можливе тільки на підставі даних поточного контролю. Завдання поточного контролю зводяться до того, щоб:

- виявити обсяг, глибину і якість сприйняття (засвоєння) матеріалу, що вивчається;
- визначити недоліки у знаннях і намітити шляхи їх усунення;
- виявити ступінь відповідальності студентів і ставлення їх до навчальної діяльності, встановивши причини, які перешкоджають їх роботі;

– виявити рівень опанування навиків самостійної роботи і намітити шляхи і засоби їх розвитку;

– стимулювати інтерес студентів до предмета і їх активність у пізнанні.

Головне завдання поточного контролю – допомогти студентам організувати свою роботу, навчитись самостійно, відповідально і систематично вивчати навчальні предмети.

Поточний контроль – це продовження навчальної діяльності педагога і педагогічного колективу; він пов’язаний з усіма видами навчальної роботи і має навчити студентів готуватись до перевірки з першого дня занять і кожного дня, а не наприкінці семестру або навчального року [89],

5) повторний,

6) періодичний. Проводиться, як правило, з метою перевірки знань, умінь, навичок, оволодіння матеріалом великого обсягу, наприклад, вивченого за семестр,

7) тематичний. Мета – встановлювати, наскільки успішно студенти оволоділи системою знань з теми, розділу, наскільки ефективно використовують навчальну літературу,

8) рубіжний (тематичний, модульний, блоковий). Є показником якості вивчення окремих розділів, тем і пов’язаних з цим пізнавальних, методичних, психологічних та організаційних якостей студентів. Дає можливість перевірити засвоєння отриманих знань через триваліший період і охоплює значні за обсягом розділи курсу, проводиться усно й письмово, як контрольна робота, індивідуально або у групі. Його завдання – сигналізувати про стан процесу навчання студентів для вжиття педагогічних заходів щодо оптимального його регулювання. Відповідно змінюється методика контролю, від студентів можна вимагати самостійної конструктивної діяльності, а також виявити взаємозв’язки з іншими розділами курсу,

9) заключний. Здійснюється після вивчення даного предмета з метою визначення та оцінки успішності кожного студента за період вивченого ним навчального курсу,

10) міжсесійний. Полягає у контролюванні навчального процесу в період між сесіями. Йдеться про попередню, поточну і тематичну перевірки знань студентів [70].

11) підсумковий. Мета – виявляти досягнутий рівень підготовленості студентів з окремих навчальних предметів, за семестр, курс, весь період навчання. До підсумкового контролю належать семестрова, річна (включаючи заліки перед іспитом) й державна атестація [9; 19; 31; 42; 89].

Контроль знань студентів проводиться, зазвичай, у наступних формах:

- семестровий (державний) іспит;
- диференційований залік (форма підсумкового контролю, що полягає в оцінюванні засвоєння студентом навчального матеріалу з певної дисципліни на підставі результатів виконання індивідуальних завдань (розрахункових, графічних тощо); він планується за відсутності модульного контролю та іспиту);

- семестровий залік (форма підсумкового контролю, що полягає в оцінюванні засвоєння студентом навчального матеріалу на підставі результатів виконання ним певних видів робіт на практичних, семінарських або лабораторних заняттях; планується за відсутності модульного контролю та іспиту) [70].

Організація та проведення контролю знань здійснюються в індивідуальній, груповій, фронтальній або комбінованій формах. А також у формі самоконтролю.

Однією, своєрідною, з форм контролю знань можна вважати колоквиум. Він має за мету мобілізувати студентів на поглиблене вивчення дисципліни. При проведенні колоквиумів ведеться більш невимушена бесіда, ніж на заліках та іспитах, що, природно, дає змогу вивчити інтереси і схильності студентів, їх дійсну підготовку і встановити шляхи більш раціонального проведення навчального процесу.

Мета контролю визначає й вибір методів, при цьому слід враховувати, що зазначені методи можуть застосовуватися у всіх видах і формах

контролю. Методи контролю розуміються як способи діяльності викладача і студентів, в ході яких виявляються засвоєння учбового матеріалу та оволодіння студентами знаннями, вміннями та навичками. Загальне значення цих методів полягає в тому, щоб найліпшим чином забезпечити своєчасний і всебічний зворотний зв'язок між студентами і викладачами.

Необхідно пам'ятати, що лише комплексне їх застосування дає можливість регулярно та об'єктивно виявляти динаміку формування системи знань та умінь студентів. Кожний метод контролю має свої переваги і недоліки, сферу використання, жоден з них не може бути єдиним, здатним діагностувати усі аспекти процесу навчання. Тільки правильне та педагогічно доцільне поєднання усіх методів сприяє підвищенню якості навчально-виховного процесу.

У сучасній дидактиці виділяються такі методи контролю:

1) щоденне спостереження за навчально-пізнавальною діяльністю студентів на заняттях, що дозволяє викладачеві скласти уявлення про те, як вони сприймають і осмислюють навчальний матеріал, в якій мірі виявляють самостійність, творчість тощо. За допомогою методу спостереження за навчальною діяльністю студентів педагог докладно пізнає їх діяльність, ставлення, волю й бажання, з'ясовує нахили і здібності, успіхи, поведінку, можливості та способи дій у певних ситуаціях, визначає обсяг і глибину оволодіння професійними знаннями, рівень опанування відповідними навичками та вміннями, ступінь сформованості особистісних якостей, визначає недоліки й шляхи їх усунення тощо [56].

2) усне опитування, яке полягає в постановці перед студентами запитань за змістом вивченого матеріалу і оцінюванні повноти, логічності і обґрунтованості їхніх відповідей. Усний контроль дуже спрощує процес оцінювання: у процесі мовлення або усного виконання вправ одразу перевіряються мовленнєві навички, мовна компетенція, домашня підготовка студента, оцінюється вивчений лексичний та граматичний матеріал. Цей вид контролю незамінний для поточної перевірки невеликої теми (бесіда,

розповідь, спілкування за темою, виконання післятекстових вправ до тексту на розуміння тексту, переклад, безперекладне читання) [9].

Усне опитування може бути:

– фронтальним. Проводиться у формі бесіди викладача з групою. За допомогою фронтального контролю викладач має можливість, виявити готовність групи до вивчення нового матеріалу, визначити сформованість основних понять, засвоєння учбового матеріалу. Його перевага полягає в тому, що до активної розумової роботи можна залучити усіх студентів групи. Кожен студент може доповнити, виправити, уточнити відповіді своїх одногрупників, надати власні приклади і т.д. При фронтальному опитуванні за порівняно невеликий час удається здійснити перевірку знань у значної частини студентів групи. Однак при фронтальному контролі іноді буває важко забезпечити докладність і всебічність перевірки кожного студента [10];

– індивідуальним. Припускає змістовні, зв'язні відповіді студентів на питання, яке стосується матеріалу, що вивчається, тому є навчальним засобом розвитку мови, пам'яті, мислення студентів. Щоб виконати таку перевірку більш глибокою, необхідно ставити перед студентами чіткі, зрозумілі питання, які потребують розгорнутої відповіді. Індивідуальний контроль повинен стимулювати постійну роботу всіх студентів. При правильній організації індивідуальний контроль сприймається студентами як звичайний елемент навчального процесу і не викликає негативних емоцій. Індивідуальний контроль розрахований на перевірку під час уроку невеликої кількості студентів, він залежить від часу, що відводиться на перевірку, характеру й обсягу вивченого і підлягаючого перевірці матеріалу, рівня підготовки студентів [10];

– комбінованим. У комбінованій формі контролю досягається вдале сполучення індивідуального контролю з фронтальним (груповим). Самоконтроль студентів забезпечує функціонування внутрішнього зворотного зв'язку в процесі навчання, одержання інформації про повноту і

якість вивчення програмного матеріалу, міцності сформованих умінь і навичок, оскільки самоперевірка має велике психологічне значення та стимулює навчання [10].

Вважаємо за доцільне звернути увагу на наступний момент. Основним недоліком заліків та іспитів в усній формі є їх надмірна суб'єктивність. Різний рівень професійної компетенції викладачів, їх індивідуально-особистісні відмінності, відмінності ситуативних умов перевірки, неоднозначність критеріїв оцінювання, вплив міжособистісних взаємин викладачів і учнів зумовлюють низьку надійність цього методу контролю. За реальної тривалості заліки та іспити в усній формі не забезпечують валідність змісту контролю (бо кілька запитань у білеті і додаткові запитання не охоплюють увесь зміст навчальної дисципліни).

Також істотними недоліками цього методу є високий рівень психологічних стресів (особливо під час іспитів з високим статусом результатів), рідка можливість апеляцій, відновлення конфліктних моментів, велике навантаження на викладача, надмірні витрати часу [37].

3) письмовий контроль (опитування) знань і умінь; здійснюється за допомогою письмових робіт та дозволяє виявити вміння послідовно викладати матеріал, висловлювати свої думки на письмі [51]. Застосування письмової перевірки дає можливість в найбільш короткий термін одночасно перевірити засвоєння матеріалу всіма студентами групи, визначити напрямки для індивідуальної роботи з кожним. Письмова перевірка здійснюється як в аудиторній, так і позааудиторній роботі.

Письмовий контроль з іноземної мови може складатися з різних вправ на перевірку різних аспектів: лексики, граматики, орфографії, синтаксису. Контроль з професійної іноземної мови має бути наближеним до реальних умов: і продуктивні, і репродуктивні навички мають перевірятися за допомогою автентичних матеріалів. Вправи мають розкривати здатність студента швидко перекладати фахові терміни, розшифровувати скорочення, знаходити відповідність термінів мови, що вивчається, міжнародним

термінам, виявляти і перекладати конструкції фахового тексту з трансформацією у синтаксичні моделі рідної мови.

Під письмовий контроль підпадають контрольні роботи, що мають вигляд різноманітних тестових завдань, письмові переклади та твори на задану тему [9].

4) ефективним засобом організації контролю письма, у навчанні іноземної мови зокрема, є тестування. Тестовий контроль може забезпечити успішну реалізацію мети і всіх функцій контролю, а також задовольнити вимоги, що висуваються до якості контролю. Основна відмінність тесту від традиційної контрольної роботи полягає у тому, що він завжди припускає вимірювання, і тому головна відмінна риса тесту – об'єктивність, що і гарантується вимірюванням. Тому оцінка, що виставляється за підсумками тестування, відрізняється більшою об'єктивністю і незалежністю від можливого суб'єктивізму викладача, ніж оцінка за виконання традиційної контрольної роботи, яка завжди суб'єктивна [10; 44].

Тестовий контроль знань – це метод виміру й оцінювання знань, умінь та навичок студента за допомогою спеціально підготовлених стандартизованих завдань [50]. Стандартизованим називається завдання, з альтернативним вибором відповідей. Альтернативний вибір відповідей полягає у тому, що ставляться запитання і одночасно пропонуються варіанти відповідей, правильність яких потрібно оцінити [89].

Вважаємо доцільним розглянути питання тестового контролю знань у другому розділі нашої кваліфікаційної роботи.

5) графічна (візуальна) перевірка знань. Графічна перевірка індивідуалізує навчання, дає можливість ґрунтовно реалізувати діагностичну та освітню функції контролю. Цей метод контролю сприяє виявленню вмінь та навичок студентів узагальнювати, класифікувати вивчений матеріал, просторовій уяві, розвитку пізнавальної самостійності, наполегливості, вихованню сумлінності, відповідальності [44]. Графічна перевірка спрямована на виявлення умінь і навичок студентів: побудова таблиць, схем,

графіків, діаграм та ін. Така робота сприяє розвитку в студентів просторового мислення, оволодінню методами систематизації, узагальнення, моделювання опорних схем тощо [42].

б) здійснення перевірки практичної підготовки студентів, їхніх умінь і навичок при виконанні певних трудових операцій уможливорює метод практичного контролю, який здійснюється через контрольні завдання, що вимагають виконання студентами певних дій, операцій, процесів. Контрольні практичні завдання виконують двома способами – індивідуальним та фронтальним [19]. Практичний контроль дає можливість виявити, як студенти вміють застосовувати отримані знання на практиці, наскільки вони оволоділи необхідними вміннями, головними компонентами діяльності. В процесі виконання професійних завдань студент обґрунтовує прийняті рішення, що дає можливість встановити рівень засвоєння теоретичних положень, тобто одночасно з перевіркою умінь здійснюється перевірка знань [89].

7) завдання лабораторного заняття, що проводиться у формі уроку, коли студент виступає в ролі вчителя англійської мови, а аудиторія в ролі учнів. Завдяки такому контролю можна перевірити загально-професійні навички, вміння планувати навчальний процес, згадані вище технологічні знання та інші педагогічні компетентності.

8) есе (реферат). За допомогою цього методу перевіряється вміння проводити аналіз та синтез, робити критичні зауваження та висновки, проводити оцінку, порівняння тощо.

9) портфоліо («папка спеціаліста»). У деяких випадках цей метод можна використовувати як базовий, в інших – як ще один корисний інструмент в оцінювальному арсеналі викладача. Портфоліо – це зібрання робіт, які дібрані й упорядковані в такий спосіб, щоб показати прогрес студента у вивченні дисципліни (портфоліо розвитку), та з'ясувати кінцевий рівень виконавських умінь студента. За допомогою цього методу перевіряється навчальна та творча діяльність, рівень старанності, вчасність

виконання завдань та ін. Аналіз портфоліо дозволяє майбутнім вчителям удосконалювати свої предметні, розумові, загально-навчальні уміння і навички, для студентів – це важливий крок до самостійного навчання. Дану папку студенти успішно використовують під час проходження педагогічної практики.

10) написання курсових та кваліфікаційних робіт, які включають елементи наукового дослідження. Оцінювання таких завдань повинно бути включено в єдину сформовану систему оцінювання, визначено чіткі критерії для таких методів контролю, тобто створена певна методика контролю знань, вмінь та навичок студентів в контексті компетентнісного підходу [30].

Слід окремо наголосити, що не можна ототожнювати методи контролю знань (навчальних досягнень) студентів і методи оцінювання. На думку науковців, при особистісно-орієнтованій парадигмі навчання методи оцінювання навчальних досягнень студентів базуються на принципах, підходах та основних положеннях оцінювання і чітко пов'язуються з навчальною метою, ціллю чи завданням. Саме від навчальної мети чи цілі залежить вибір методу оцінювання, однак сам метод може бути частково адаптованим з урахуванням особливостей навчального предмету [73].

Говорячи про проблему об'єктивної діагностики не тільки навчальних досягнень студентів, але й їх професійних компетентностей, можна зробити висновок, що неможливо скористатися певним методом оцінювання. Тому одним із сучасних підходів педагогічної діагностики є комплексний метод, тобто певна система засобів оцінювання, яка будується на компетентнісному підході. На нашу думку, необхідно впроваджувати систему комп'ютерно-орієнтовного контролю та оцінювання знань, яка б поєднувала в собі як традиційні, так і інноваційні методи [29].

Впроваджуючи таку методику оцінювання, потрібно враховувати основні критерії оцінювання рівня сформованості компетентностей майбутнього педагога, а саме:

– методичні знання;

- наукові знання;
- теоретичні знання (педагогічні, психологічні, професійні);
- технологічні знання (знання і використання педагогічних технологій, конструювання уроків, здатність акумулювати і використовувати позитивний досвід діяльності колег тощо);
- моральна культура педагога, етика, естетичні, загальні, духовні, методичні, фахові, дослідно-творчі компетентності, культура праці та професійна етика, загально-професійні уміння і навички (гностичні, конструктивні, комунікативні, організаційні тощо) [30].

Варто вказати також на можливі помилки при оцінюванні рівня досягнень студента. Найбільш поширеними, особливо серед молодих викладачів, є помилки великодушності, екстраполяції, ореолу, контрасту, центризму і логічні помилки. Помилки великодушності – це невиправдано завищені оцінки; екстраполяції – викладач при оцінюванні орієнтується не на дійсний рівень досягнень студента, а на попередні оцінки в його заліковій книжці; ореолу – упереджене ставлення викладача до студента, яке проявляється у виставленні завищеної оцінки тому, до кого він ставиться з симпатією, і заниженої тому, до кого у викладача негативне ставлення; контрасту – знання і поведінка студента оцінюються нижче або вище, залежно від того, нижче чи вище виражені ці характеристики у самого викладача; центризму – намагання не виставляти екстремальних оцінок: «незадовільно» і «відмінно» [42; 86].

Засади Європейської кредитно-трансферної та акумулюючої системи (ECTS) враховані в Україні у вигляді кредитно-модульної системи навчання, яка запровадила рейтингову систему оцінювання.

Рейтингове оцінювання забезпечує інтегральну оцінку результатів навчання студентів, поєднує кількісні оцінки результативності навчання з якісними показниками навчання студентів, дає змогу враховувати їхні досягнення на кожному етапі оволодіння знаннями, активізувати самостійну роботу, зокрема й з навчальною літературою, є зручним при переведенні

національної оцінки на шкалу ECTS, сприяє розвитку самоконтролю студентів [19].

Рейтингова система в вищій школі являє собою кількісну характеристику якості навчальної діяльності, котра виражена в балах і націлена на стимулювання ритмічної, зацікавленої, активної роботи студентів. Це індивідуальний сумарний показник рівня навчальних досягнень студента та його відношення до процесу навчання, що встановлюється на кожному етапі поточного, періодичного й підсумкового контролю знань.

Основною метою рейтингової системи є підвищення якості підготовки спеціаліста. Серед головних задач рейтингової системи можна назвати стимулювання пізнавальної діяльності, регулярної самостійної навчальної роботи студентів протягом усього семестру; підвищення їх мотивації оволодіння освітніх програм; формування позитивного досвіду самоосвіти та самовиховання; підвищення рівня організації освітнього процесу в ЗВО.

Рейтингова система дозволяє викладачу й студенту ефективно керувати навчальною діяльністю, регулювати її. Це може бути виявлено в накопичені балів студентом. Знаючи необхідний підсумковий бал, студент може обирати види навчальної діяльності, контролювати час виконання того чи іншого виду роботи. Для викладача це керування навчальним процесом через динаміку балів, що дозволяє стимулювати активність студентів. Рейтинговий контроль знань студентів дозволяє оцінити результати й можливі пропуски в знаннях.

В рейтинговій системі в значній мірі (порівняно з традиційною екзаменаційною (заліковою) системою) виявляється відповідальність студентів за самостійне визначення кроків в навчанні. В зв'язку з тим, що студенти самі визначають види діяльності, в яких вони можуть найбільш повно реалізувати себе в оволодінні дисципліни, що вивчається (в цьому випадку виявляється їх самостійність), вони більш активні й відповідальні за свої дії. Студент вже не може перекласти відповідальність на викладача (адже в традиційній системі саме викладач відіграє ключову роль,

виставляючи добрі або погані підсумкові оцінки за діяльність протягом семестру). В рейтинговій системі викладач має чудову можливість диференціювати студентів по малим групам та, як наслідок, підбирати оптимальний режим навчання [71].

Як показує практика, рейтингова система, підсилює роль поточного і підсумкового контролю, робить його систематичним. Рейтингове оцінювання забезпечує інтегральну оцінку результатів навчання студентів [19; 39].

Отже, загальне значення методів контролю полягає в тому, щоб найліпшим чином забезпечити своєчасний і всебічний зворотний зв'язок між студентами і викладачами, на підставі якого встановлюється, як студенти сприймають та засвоюють матеріал.

Зазначені методи можуть застосовуватися у всіх видах контролю. Необхідно пам'ятати, що лише комплексне їх застосування дає можливість регулярно та об'єктивно виявляти динаміку формування системи знань та умінь студентів. Правильне та педагогічно доцільне поєднання усіх методів сприяє підвищенню якості навчально-виховного процесу [83; 89].

Висновки до розділу 1

Таким чином, проаналізувавши роботи вітчизняних та зарубіжних дослідників, зокрема у питаннях змісту категорії контролю; його головної мети та завданнями; його функцій та вимог, що висуваються до контролю знань; його принципів; видів, форм та методів його організації та проведення; ми встановили:

1) Від правильної організації контролю залежить якість навчання. Систематичний контроль знань і умінь студентів – одна з основних умов підвищення якості навчання. Викладач у своїй роботі повинен використовувати не тільки загальноприйняті форми контролю, але і систематично винаходити, упроваджувати свої засоби. В результаті проведення нетрадиційних форм контролю знань і умінь розкриваються індивідуальні особливості студентів, підвищується рівень якості підготовки, що дозволяє вчасно усувати недоліки і прогалини в знаннях студентів.

2) Удосконалення системи контролю не повинно означати ні корінної руйнації традиційної системи контролю, що склалася у вітчизняних навчальних закладах, ні механічного копіювання елементів західної системи освіти. Від нового потрібно брати лише найкраще та найраціональніше, ретельно аналізуючи його переваги і недоліки й адаптуючи нововведення до наших освітніх традицій. Якщо інноваційні технології будуть інтегровані в навчальний процес і між собою, еволюційним шляхом витісняючи застарілі й неефективні методи контролю, то, на нашу думку, вдасться виробити оптимальний підхід до організації контролю з урахуванням специфіки вітчизняної системи освіти.

3) До основної умови організації ефективного контролю навчальних досягнень студентів у процесі вивчення навчальних дисциплін, зокрема іноземної мови, можна віднести системність контролю, коли вивчення кожного розділу, кожної теми закінчується контрольними завданнями, а усне опитування, письмові роботи, тестові завдання поєднують із візуальною та

практичною перевіркою, цілеспрямовано і доцільно використовуються у формуванні самоконтролю студентів. Контрольні завдання мають охоплювати весь навчальний матеріал і бути диференційованими за рівнями володіння студентами знаннями.

Це дає підстави зробити висновок про те, що при вивченні навчальних дисциплін варто поєднувати комплекс методів і форм контролю навчальних досягнень студентів [19; 83].

4) Раціонально організований контроль максимально сприяє підвищенню якості навчання в цілому та може виступати засобом модернізації процесу навчання й розвитку при оволодінні будь-якою освітньою дисципліною. Контроль сприяє активізації навчального процесу, суттєво підвищує його ефективність, дозволяє здійснювати необхідну корекцію у постановці викладання й, у цілому, управляти ходом навчально-пізнавальної діяльності тих, кого навчають.

За допомогою контролю встановлюється взаємозв'язок між запланованим та досягнутим рівнями навчання, оцінюються досягнення студентів і виявляються прогалини в їхніх знаннях, виявляються досягнення й недоліки методів навчання, що використовувалися, порівнюється робота різних викладачів. Навчання не може бути повноцінним без регулярної та об'єктивної інформації про те, як студенти засвоюють матеріал, як вони застосовують отримані знання для рішення практичних завдань [41].

РОЗДІЛ 2. ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

2.1. ОСОБЛИВОСТІ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Контроль й оцінювання займають важливе місце у структурі професійної підготовки майбутніх фахівців. Педагогічне тестування, як один із методів контролю набутих знань та сформованих умінь, навичок, особистісних якостей, має важливі переваги перед традиційними методами контролю. Перш за все, тестування забезпечує більш високу об'єктивність контролю порівняно з традиційними методами, оскільки виключає вплив на оцінювання таких суб'єктивних факторів, як особистість викладача і студента й характер їх взаємовідносин. По-друге, оцінка, одержана за тест, більш диференційована і забезпечує більш високу точність вимірювання навчальних досягнень.

Тестування з використанням можливостей сучасних освітніх інформаційних технологій дозволяє враховувати індивідуальні особливості студентів, забезпечуючи можливість вибору різнотипних варіантів тесту і формування індивідуальних навчальних траєкторій у проходженні самостійних тестових тренінгів. Особливо актуальним у використанні освітніх інформаційних технологій є набагато більша ефективність тестування порівняно з традиційними формами контролю, оскільки тести можна проводити з великими групами студентів, а їх перевірка може бути зведена до досить швидкої автоматизованої обробки результатів без безпосередньої участі викладача. У цьому випадку суттєво зростає роль викладача саме на етапі конструювання тестів – структура тестових завдань, включених до тесту, має дозволяти діагностувати різні рівні засвоєних знань і способів діяльності у вивченні навчального матеріалу з врахуванням інтересів, рис особистості, здібностей та задатків студентів.

Тест вважають обґрунтованим методом вимірювання якостей і властивостей особистості, так як у ньому тісно переплетені оцінювання, облік та контроль. Для забезпечення цього тест має бути науково обґрунтованим, усі завдання мають бути вимірювані по числу істотних операцій та оцінені в балах. Викладачам, які займаються розробкою тестів, що дозволяють в ручному й електронному режимі оцінювати рівень знань студентів, для забезпечення належної їх якості потрібно дотримуватися основних вимог до тесту: необхідно забезпечити їх надійність, валідність, визначеність, простоту та однозначність [13].

Існуюча система контролю і оцінки якості навчальних досягнень студентів відрізняється високою мірою консерватизму оскільки все ще зберігає такі риси як:

- суб'єктивізм оцінок викладачів, пов'язаний з прийнятими у ЗВО традиційними формами, методами і засобами визначення навчальних досягнень студентів;
- відсутність загальних критеріїв оцінювання, стандартизованих засобів і єдиних шкал призводить до результатів, які не можна порівнювати, навіть при рівних інших умовах;
- низька ефективність контрольних-оцінних систем розроблених внутрішньо ЗВО, без урахування досягнень теорії педагогічних вимірів і сучасних інформаційних технологій;
- слабе використання методів самоконтролю, самокорекції і самооцінки результатів навчальної діяльності.

Крім того, можуть виникати труднощі, пов'язані з особливостями викладацької роботи :

- досить часто проявляються неспівпадання вимог різних викладачів, відмінності в їх рівні вимогливості при оцінці однієї і тієї ж відповіді;
- відмінність в професійній кваліфікації викладачів;
- при організації поточних перевірок знань великої кількості студентів, коли оцінювання проводиться, головним чином, лише по формальним

критеріям, спостерігається звантаженисть викладача рутинною мало творчою роботою, пов'язаною з великим об'ємом інформації, яку вимагається підготувати, обробити і проаналізувати за відносно короткий проміжок часу;

- можлива упередженість викладача (з психологічних чи інших причин) при оцінці відповідей окремих студентів;

- іноді оцінки, що виставляються студентам, виявляються неадекватними за причин побоювання викладача, що вони будуть використані для оцінювання роботи самого викладача.

Отже, традиційний сесійно-екзаменаційний контроль навчальних досягнень студентів, якщо і стимулює академічну активність студентів, але не вирішує завдань забезпечення якості підготовки фахівців відповідно до критеріїв професіоналізму і конкурентоспроможності, які висуває ділове середовище сучасного суспільства знань.

На сучасному етапі при оцінці знань студентів перераховані проблеми більшою мірою вирішуються за допомогою такого методу контролю, як тестування. У цій ситуації саме комп'ютерний тест, з його чітким алгоритмом дій, високим рівнем технологічності, можливістю єдиного підходу до проведення контролю і оцінці його результатів, здатний надати адекватну інформацію про якість навчання [82].

Принциповою відмінністю тестів від звичайних завдань, які використовуються для контролю знань студентів, є те, що тест – це науково обґрунтований метод і одночасно інструмент дослідження низки наукових напрямів вивчення особистості, здібностей, а також інших питань, необхідних для наукової організації навчального процесу [45].

Питання теорії і методології педагогічного контролю на основі тестової технології розглядали такі науковці, як: В. Аванесов, В. Безпалько, Н. Козленкова, А. Майоров, О. Рикова, Л. Федотова та інші. Було встановлено, що перш за все тести приваблюють практиків можливістю масового, точного і об'єктивного оцінювання знань студентів.

Слово «тест» в англійській мові означає «випробування, проба, експеримент, перевірка». Існують різні визначення поняття «тест» – від улюбленого виду контрольного завдання до набору завдань, які мають вигляд «множинного вибору». У зарубіжній практиці мовного тестування відмінності в трактуванні поняття «test» представляються як відмінності між поняттями «контрольна робота» взагалі, як підстава оцінної думки, і «контрольна робота», що припускає спеціально організовану перевірку знань, що цікавлять нас (знань, умінь, навичок) [66].

На думку Л. Федотової і О. Рикової, «тест» – це визначений вид завдання, обмежений у часі виконання, який може бути реалізований в усній і письмовій формі [78].

За визначенням А. Майорова, «тест» – це специфічний інструмент, який складається з сукупності завдань або запитань і який проводиться в стандартних умовах, що дозволяє виявити типи поведінки, рівень володіння певними видами діяльності [46].

«Тест» – стандартизоване, часто обмежене в часі випробування, призначене для встановлення кількісних та якісних індивідуально-психологічних особливостей. Як правило, під стандартизацією розуміємо однаковість процедури проведення і оцінки виконання тесту [4].

Тест досягнень – це система завдань специфічної форми, визначеного змісту, зростаючої складності, який дозволяє якісно оцінити структуру та ефективно виміряти рівень знань, умінь, навичок та уявлень за дисципліною, яку вивчають [3]. Подані та проаналізовані нами визначення поняття «тесту» близькі між собою. Найбільш суттєвим є те, що тест у психолого-педагогічному розумінні цього слова означає перевірку, випробування. Тест не є тотожним екзаменаційним питанням; в його основі лежить спеціально підготовлений і пройдений експериментальну перевірку набір завдань, який дозволяє об'єктивно і надійно оцінити досліджувані якості і властивості на основі використання експертних оцінок і статистичних методів.

У психології тести розглядають як модельні ситуації, за допомогою яких виявляються характерні реакції індивіда, що вважаються сукупністю показників досліджуваної ознаки. У тестології (теорії і практиці тестування) пропонується наступна класифікація тестів [20; 63]:

- за метою застосування (професійний відбір, з'ясування інтересів, особистих переваг і т.д.);
- за формою проведення (індивідуальні й групові);
- за змістом (тести загальної обдарованості, тести спеціальних здібностей і т.д.);
- за використаним матеріалом виділяють тести бланкові (що виконуються за допомогою олівця й паперу), предметні (тести оперування з визначеними предметами) та апаратурні (потребують спеціального технічного оснащення);
- за ступенем однорідності завдань тести можуть бути гомогенними (із завданнями одного типу) та гетерогенними (завдання в них істотно різняться); розрізняють тести вербальні й невербальні, аналітичні та синтетичні;
- за цільовими, функціональними і смисловими ознаками;
- за метою застосування (констатуючі, діагностуючі, прогностичні тести);
- за видом контролю (тести поточного, рубіжного, підсумкового, заключного контролю);
- за об'єктом контролю (тести, спрямовані на вимірювання рівня засвоєння мовного матеріалу (навички); тести, спрямовані на вимірювання рівня сформованості мовленнєвих умінь);
- за співвідношеннями з нормами чи критеріями (тести, орієнтовані на норми знань; тести, орієнтовані на критерій оцінки);
- за статусом контролюючої програми (а). стандартизовані (тест, що пройшов апробацію на досить великій (600-1000 осіб) кількості учасників тестування і який має стабільні та допустимі показники якості, а також

специфікацію – паспорт із нормами, умовами й інструкціями для його багаторазового використання в процесі контролю за якістю знань; б). нестандартизовані (тести, складені самими викладачами для своїх студентів);

– за формальними ознаками: вибіркові тести, тести з вільною конструйованою відповіддю (за структурою і способом оформлення відповіді); альтернативні тести, тести множинного, тести перехресного вибору (за характером вибірових відповідей); тести на швидкість, на складність (за гомогенністю завдань); тести з використанням технічних засобів навчання, тести без використання технічних засобів навчання (за способом презентації мовленнєвого стимулу); машинні, безмашинні (з використанням засобів оперативного машинного зв'язку).

Тест, як правило, складається з двох частин – інформаційної та операційної. Інформаційна частина має включати чітко і просто сформульовану інструкцію (що і як слід виконувати учаснику тестування). Бажано, щоб інструкція супроводжувалася прикладом виконання. Операційна частина тесту складається з певної кількості тестових завдань. Виконані тестові завдання потребують відповідної оцінки і визначення знань того, що тестується. Важливим є дотримання організаційної чіткості в проведенні тестового контролю. Тестові завдання дають змогу значно скоротити час очікування студентами оцінки після виконання завдання, що є дуже суттєвим фактором – як психологічним, так і виховним. Обов'язково слід робити аналіз результатів тестування.

Отже, тест як система завдань специфічної форми і відповідного змісту є науково обґрунтованим інструментом оцінювання знань, умінь і навичок студентів, допомагає здійснювати індивідуальний контроль результатів навчання кожного з них, мобільно керувати навчально-виховним процесом.

Педагогічний тест є підготовленим комплексом тестових завдань певного змісту і різного рівня складності, який дає змогу оцінити знання, уміння та навички студента [17].

Що стосується дисциплін гуманітарного циклу, то їх специфікою, з позицій аксіологічного підходу, є система та ієрархія загальнолюдських, національних та соціальних цінностей, чим і відзначаються особливості змісту гуманітарних дисциплін та результат пізнавальної діяльності з їх вивчення. На думку Н Григор'євої та Д. Рибки, зміст гуманітарних дисциплін містить матеріал як «аксіоматичного» (конкретні факти), так і «проблемно-евристичного» (інтерпретація фактів, явищ) характеру, тобто дидактично перероблений соціально-культурний досвід, необхідний для розвитку особистісної орієнтації. Результатом пізнавальної діяльності студентів із вивчення гуманітарних дисциплін є ціннісно-нормативна система знань, умінь та навичок здійснювати оцінні дії щодо предметів, явищ, процесів, способів життя, ідеалів людини. Це означає, що студент має не просто засвоїти певний обсяг знань, а виробити своє ставлення до тих чи інших проблем чи подій. Ознаками успішності навчання тут є вміння міркувати, аналізувати, робити висновки, узагальнювати, застосовувати знання до різних ситуацій, наводити приклади, докази.

Але матеріал гуманітарних дисциплін через його специфіку має обмежену придатність до формалізації. Особливістю гуманітарного знання є саме його творча спрямованість, багатоваріантність не лише відповіді, а й рішення; воно не завжди може бути конкретним, будуватися лише за принципом «так» або «ні». Тому тести у викладанні гуманітарних дисциплін можуть застосовуватися в окремих випадках, насамперед із метою перевірки знання матеріалу «аксіоматичного» характеру – термінології, методів, принципів, законів, теорій тощо [26; 36]

В навчанні іноземної мови тестування проводиться для виявлення: рівня досягнення в певному виді діяльності; здібностей до певного виду діяльності; труднощів в оволодінні тим або іншим видом діяльності і можливих способів їх подолання [10]

Розробка тестів є досить складним процесом, потребує високої кваліфікації та затрат часу, постійного поповнення й оновлення знань.

Подоланню формалізму, активізації пізнавальної активності студентів сприяє використання тестових завдань, які спрямовані на зростання їх розумової активності й самостійності. Якщо до розробки тестів підійти з наукових позицій, то використання тестів дає можливість не тільки контролювати рівень засвоєння знань, а й одержувати уявлення про здатність студентів до логічного й асоціативного мислення, аналізу, систематизації, класифікації, синтезу. Однак недостатня кваліфікація розробника тестів під час їх підготовки може не дати бажаного результату контролю [13].

Отже, для того, щоб тестовий контроль знань був результативним, необхідно дотримуватися психолого-педагогічних вимог щодо його розробки та застосування [20; 63]:

- необхідно поступове впровадження тестового контролю, що дасть змогу студентам психологічно підготуватися;
- розпочинати слід із простих тестів, через деякий час уводячи складніші конструкції;
- завдання мають бути комплексними;
- тестовий контроль мусить гарантувати об'єктивність оцінки знань, умінь і навичок студентів, сприяти усуненню суб'єктивізму, а відтак і формуванню позитивного ставлення до навчального предмета, а також до викладача;
- дотримання організаційної чіткості в проведенні тестового контролю, яка передбачає: наявність організаційного моменту, під час якого педагог пояснює тестові завдання, дає відповіді на запитання студентів, обов'язково визначає час, необхідний для виконання роботи; забезпечення кожного студента бланком відповідей стандартного зразка, що великою мірою заощаджує час і студентів, і викладачів;
- аналіз результатів тестування;
- надійність тестів навчальних досягнень значною мірою залежить від складності їх виконання. Складність же визначається відношенням правильних і неправильних відповідей на тестові питання. Включення до

числа тестів таких завдань, на які всі студенти відповідають правильно або ж навпаки, неправильно, різко зменшує надійність тесту в цілому. Натомість найбільшу практичну цінність мають завдання, які правильно розв'язують від 45% до 80% студентів [57].

Фахівці, які системно займаються розробкою тестів говорять навіть про еталонні вимоги щодо підготовки й використання тестового методу контролю знань студентів. Еталонні вимоги викладач подає в формі рівневих тестів з урахуванням підготовки студентів (за таксономією Б. Блума). Отже, розробка тестів повинна відповідати наступним головним вимогам:

1) адекватність (валідність). Адекватність поділяється на функціональну і змістовну. Функціональна адекватність – точна відповідність завдань еталонним вимогам знань. Наприклад, завдання другого рівня виконуються за допомогою тільки другого рівня знань і не можуть бути вирішені першим рівнем знань. Змістовно – валідним вважається такий тест, для розв'язання якого є достатнім раніш вивчений матеріал. Звідси визначаються відповідні вимоги до змісту навчального процесу.

2) визначеність (загальне розуміння); простота; однозначність; надійність. Визначеність (загальне розуміння) зумовлює побудову тестів таким чином, щоб студент розумів, які знання, вміння й навички він повинен показати і в якому об'ємі. З цією метою викладач до початку тестування всіх студентів проводить експериментальну перевірку можливостей виконання завдань тестів з окремими студентами. При цьому викладач враховує правильне розуміння вимог тестів, встановлює терміни виконання тестів, їх адекватність.

3) простота. Вимагає обмежити завдання тестів постановками простих однозначних питань, задач, проблем даного рівня. Якщо питання тесту містить в собі декілька задач (проблем), студент, за рахунок неуважності, може не відповісти повністю, що може стати причиною невірної оцінки знань.

4) однозначність. Передбачає розробку викладачем еталону послідовності та об'єму виконання тесту. Матеріал тесту для кожного рівня вважається засвоєним, якщо студент розв'язав 70% завдання. Такий підхід зумовлений тим, що за даними психологів, рівень 70% є тією крайньою межею, за якою сповільнюється, а то й зовсім зупиняється, навчальний процес.

5) надійність. Вимагає перевірки забезпечення послідовних результатів тестування методами статистичного аналізу. При складанні тестів різного рівня необхідно розрахувати термін для їхнього виконання, виходячи зі складності тестів.

Дотримання цих умов передбачає не тільки об'єктивне оцінювання знань студентів, а й врахування різноманітних аспектів навчальної діяльності: уміння впізнавати і розуміти матеріал, класифікувати явища й процеси, визначати послідовність логічних операцій, систематизувати і синтезувати ситуації і процеси [75].

Важливо також зазначити, що у сфері педагогічного тестування фахівці виділяють два підходи [81] (їх головна відмінність один від одного полягає в способі інтерпретації результатів вимірювання – тестових балів):

1) нормативно-орієнтований. Для даного підходу характерно зіставлення індивідуального результату з результатами інших студентів. Нормативно-орієнтовані тести краще всього підходять для вирішення завдань, пов'язаних з порівнянням рівня навчальних досягнень, ранжуванням і відбором, а саме: порівняння індивідуальних результатів студентів із середньо-груповими; порівняння навчальних досягнень окремих студентів, проведення на цій основі ранжування студентів; порівняння між собою досягнень навчальних груп і навчальних закладів; відбір фіксованої кількості випробувачів.

2) критеріально-орієнтований. В основі цього підходу лежить зіставлення індивідуальних результатів тестування із загальним об'ємом знань, який повинен бути засвоєний студентом на даному етапі навчання.

Критеріально-орієнтовані тести використовують для вирішення завдань, які зв'язані з оцінкою частки навчального матеріалу, засвоєного студентами; зіставлення зі стандартом освіти навчальних досягнень окремих студентів, навчальних груп; атестація навчальних закладів на основі зіставлення знань зі стандартом; вибір стратегії подальшого навчання; діагностика труднощів у навчанні; відбір випробувачів, які досягли необхідного рівня знань, наприклад, після закінчення навчального закладу.

На думку Н. Гулюкіної та С. Клішиної чітке усвідомлення завдань педагогічного тесту необхідно тому, що від них залежить не тільки вибір способу інтерпретації тестових балів, але і методи конструювання та особливості застосування тестів. Можливе сполучення обох підходів в одному тесті. Такі тести найбільш інформативні, але їх розробка відрізняється підвищеною складністю [24].

При розробці тесту важливо пам'ятати, що мінімальною його одиницею є тестове завдання, яке передбачає певну вербальну чи невербальну реакцію студента, який тестується. Кожне тестове завдання створює певну тестову ситуацію. Тестова ситуація може надаватися вербальними (текст) і невербальними, точними (малюнки, схеми, таблиці) засобами. Кожне тестове завдання складається з інструкції; як правило, зразка виконання; матеріалу, що подається студенту, який тестується, (власне запитання) та відповіді, яка планується розробником тесту як еталон.

Відповідь може бути вибірковою (така відповідь передбачає вибір правильної відповіді з кількох запропонованих) та конструйованою (формулюється студентом, який тестується, на рівні окремого слова, речення чи висловлювання).

Враховуючи вищевикладене, слід звернути увагу на основні принципи тестування. До них належать:

- об'єктивність вимірювання;
- систематичність контролю;
- відкритість;

- незалежність від суб'єктивних оцінок викладача, стандартизація процедури оцінювання;
- наявність різних рівнів тестування в залежності від мети навчання (інтелектуальний розвиток, розвиток соціального інтелекту, підготовка до професійної діяльності, формування світогляду тощо);
- валідність і надійність завдань;
- застосування сучасних технологій створення й обробки для досягнення точності оцінювання;
- організація вивчення й обліку зворотного впливу нових форм контролю на процес навчання;
- об'єктивне оцінювання ступеня досягнення студентів навчальних стандартів.

Вважаємо за необхідне звернути увагу на розробку принципів педагогічного тестування, запропоновану канадським вченим Д. Уилмсом [76]. Він пропонує концентруватися на наступному:

1) Чітко визначення результатів, які відповідають цілям навчання. Для цього слід визначити цілі навчання; конкретизувати ці цілі; для кожної цілі визначити точні результати навчання.

2) Тести повинні оцінювати характерні зразки навчальних задач. Оцінювати всі складові результатів навчання неможливо, тому необхідно здійснювати репрезентативний підхід найбільш важливих (характерні зразки навчальних задач).

3) Тести повинні містити види завдань, які найбільше підходять для визначення знань, які вимагаються від студента. Слід здійснити наступні дії: максимально охопити завданнями тесту змісту результатів навчання; старанно скласти завдання тесту, підібрати найбільш ефективні і виключити малоінформативні завдання і поєднати різні форми тестових завдань.

4) Тести повинні відповідати вимогам щодо результатів. Тестування використовується на різних стадіях навчання: для визначення рівня знань на початку навчання (настановчий тест); для оцінки знань протягом навчання

(навчальний тест); для виявлення важкості навчання і її причин (діагностичний тест); для оцінки рівня знань (підсумковий тест). Тому слід розробити вимоги щодо результатів навчання відповідно до цих видів тестування.

5) Тести повинні відповідати задачам навчання. Цілі складаються з визначеної якості задач навчання.

6) За допомогою тестів перевіряється ступінь виконання задач навчання, тобто за результатами тестування слід встановити, на якому рівні розв'язані задачі навчання.

7) Тести повинні допомагати в навчанні. Тестування впливає на навчання. Перш за все тест оцінює ефективність викладання. Тестування має позитивний вплив, коли тести відповідають цілі навчання. Шляхом зворотного зв'язку можна мати уявлення про результати навчання, виявити труднощі, прогалини в знаннях, які вимагають коректування.

8) Рекомендації щодо стандарту й критеріїв тестування. Тести використовуються для розподілу тих, хто тестується, за рівнем знань і для оцінки рівня підготовленості за критеріями засвоєння знань. Отже, ці підходи розрізняються за певними характеристиками (за метою використання, за задачами і об'ємом матеріалу, за способами відбору завдань і визначенням рівня знань).

9) Тестові результати повинні бути обґрунтованими і надійними. Обґрунтованість результатів пов'язана з питаннями:

- наскільки зміст тесту охоплює зміст матеріалу, який контролюється?
- наскільки вірно результат тестування оцінює знання та передбачає майбутню діяльність?
- як може бути оцінений результат тесту з точки зору психології та педагогіки? Надійність означає свободу від помилок вимірювання.

Важливе значення при розробці тестів має вибір методів розроблення тестів з навчальних дисциплін. Фахівці пропонують не нехтувати наступними положеннями:

- групування завдань за рівнем складності та трьома рівнями засвоєння матеріалу ;
- складання блоків тестів, які відповідають змісту навчання;
- формулювання варіантів правильних та неправильних відповідей;
- встановлення критеріїв оцінювання результатів тестування закритими тестами;
- визначення тривалості виконання тестів різної довжини за кількістю контрольних запитань;
- визначення педагогічних вимог щодо змісту тестових завдань: правдоподібність, переконливість, довірливість, впевненість в об'єктивності;
- застосування комп'ютерних технологій обробки результатів тестування.

Важливо також правильно визначити критерії оцінювання тестування за визначеною шкалою з врахуванням рівня складності питань, змісту запитань під час експрес-контролю, рубіжного та підсумкового контролю.

Критерії достовірності і надійності завдань тесту можуть бути: відповідність кожного завдання змісту навчально-методичних матеріалів; відповідність стандарту навчальної та робочої навчальної програм щодо форм та методів навчання; дотримання вимог щодо контролю якості знань студентів з дисципліни; наявність дозволених довідників, названих в тексті [21].

Методика складання тестів, що є серйозним методичним і науковим завданням, описує певні властивості, якими повинен володіти тест (як звичайний, так й комп'ютерний):

1) валідність (адекватність, обґрунтованість), наукова достовірність, репрезентативність (повнота і достатність для контролю елементів змісту). Необхідно проаналізувати зміст завдань з позиції рівної представленості в тесті різних навчальних тем, понять, дій і так далі. Тест не має бути навантажений другорядними термінами, несуттєвими деталями з акцентом на

механічну пам'ять, яка може бути задіяна, якщо в тест включати точні формулювання з підручника або фрагменти з нього.

2) надійність, тобто стійкість результатів виміру до дії випадкових чинників (визначається дослідним шляхом за допомогою багатократного тестування і порівняння результатів).

3) об'єктивність, що припускає виключення впливу викладача на оцінку результатів і відповідність отриманих результатів рівню комунікативної компетенції студента.

4) диференціація, тобто наявність спектру балів для студентів з різною успішністю (тест не повинен містити завдання тільки для слабких або тільки сильних).

5) дискретність, або наявність чіткої структури, коли кожна частина тесту відповідає певному етапу процесу навчання. Кількість завдань в розділі має бути пропорційна тій долі, яку займає відповідна тема у загальному об'ємі навчального часу.

б) визначеність (загальнозрозумілість), яка має на увазі, що завдання, терміни, позначення будуть безумовно і однозначно зрозумілі всім, а формулювання – доступні, короткі і логічні. Завдання тесту мають бути сформульовані чітко, коротко і недвозначно, щоб всі студенти розуміли сенс того, що у них питається. Важливо прослідкувати, щоб жодне завдання тесту не могло служити підказкою для відповіді на інше.

7) практичність, простота у використанні. Кожне завдання повинне полягати у вимозі від студента відповіді тільки на одне питання.

8) суворі відповідності джерелам інформації, якими користуються студенти; будь-яке завдання свідомо має бути таким, щоб його міг виконати кожен студент у повному обсязі. (Не можна перевіряти те, чому не навчали, застосовувати багатоаспектні завдання або завдання-головоломки).

9) складність. Завдання в цілому не мають бути занадто складними або занадто легкими, інакше ефективність тесту втрачається. Крім того, варіанти відповідей не повинні містити підказок, завдяки яким можна визначити

правильну відповідь, навіть не знаючи матеріалу. Завдання для тестів мають бути інформативними, відпрацьовувати одне або декілька понять формули, визначення і так далі. При цьому тестові завдання не можуть бути занадто громіздкими або занадто простими.

10) достовірність. Результати тесту повинні узгоджуватися з результатами інших способів контролю або повторного тестування [84].

Метод навчального тестування визнаний у всьому світі як надійний та об'єктивний. Тому не можна не виокремити його переваги, які полягають в наступному:

- тести відображують комплексні навчальні цілі у вигляді компетенцій і сприяють їх досягненню;
- вони дають можливість виявити й оцінити ті уміння і навички, які неможливо виявити й оцінити за допомогою інших методів контролю;
- тести дають можливість оцінити як процес, так і результат навчання;
- тести побудовані на основі сучасних теорій навчання (студент – активний учасник навчального процесу) [36; 92].
- відносна простота реалізації методу;
- мінімальні витрати навчального часу для тестування та часу викладача для перевірки робіт (адже тестування ще називають експрес-методом);
- швидкість отримання результатів випробування;
- наявність нормативної шкали, за допомогою якої визначається ступінь та якість відхилення від стандартів;
- можливість перевірки якості засвоєння як теоретичного, так і практичного матеріалу;
- урізноманітнення самого процесу навчання; використання тестів для комп'ютеризації;
- тести дозволяють одержувати більш тонку і об'єктивну відмінність, яка так необхідна для ефективного управління якістю навчання [2].

- тест є методом, який більше щадить студента в порівнянні з усним екзаменом;
- в умовах тестування рівень екзаменаційної тривожності у студентів нижчий, а ступінь уваги вищий і фізіологічні характеристики стану організму більш сприятливі;
- уніфіковані вимоги та критерії і норми оцінки;
- низька імовірність формування в студентів негативних емоцій по відношенню до дисципліни: екзамен носить безособовий характер, а невдача студента не пов'язується з особистістю екзаменатора;
- висока технологічність (операція тестового контролю знань є набором нескладних дій з схеми «питання – відповідь – аналіз відповіді», що дозволяє розробити досить прості і універсальні програмні засоби контролю);
- відповідність вимозі максимальної об'єктивності контролю, оскільки усі студенти опиняються в рівних умовах;
- можливість застосування в усіх видах контролю, у тому числі і для самоконтролю студентів та оцінювання ефективності функціонування освітнього середовища в цілому;
- практично повне виключення можливості використання шпаргалок; [84].
- порівняння оцінок з однієї і тієї самої дисципліни щодо викладачів, факультетів, інститутів, що дозволяє одержати об'єктивний матеріал про рівень підготовки студентів і якість викладання;
- можливість широкого використання технічних засобів і персонального комп'ютера, які підвищують ефективність та якість роботи викладачів;
- тестування – це така форма контролю, що охоплює великий обсяг інформації;
- у процесі тестування увага студентів фіксується не на формулюванні відповіді, а на осмисленні її суті, у зв'язку з чим створюються умови для постійного зворотного зв'язку між студентом і викладачем [20; 37; 58].

Однак, незважаючи на всю привабливість і значущість на всі перевагами, про які ми вже сказали, не слід забувати, що тестовий метод контролю знань має свої істотні недоліки, які можна поділити на три групи:

1) недоліки, які лежать у основі сутності контролю (ймовірність випадкового вибору правильної відповіді або здогадка про неї; можливість при застосуванні тестів закритого типу оцінити лише кінцевий результат [63] (правильно – неправильно), у той час як сам розумовий процес, що привів до нього, не розкривається);

2) недоліки психологічного характеру (стандартизація мислення без урахування особливостей особистості);

3) недоліки, що ґрунтуються на організаційно-методичних показниках (великі затрати часу на складання необхідного «банку» тестів, їх варіантів, трудомісткість цього процесу; необхідність високої кваліфікації викладачів та експертів, які розробляють тестові завдання) [63].

Аналізуючи вплив стандартизованих тестів на навчальний процес, американські дослідники зазначають, що застосування тестів надає надмірну вагу механічному запам'ятовуванню і відтворенню навчального матеріалу без розуміння його сутності; перетворює студентів на пасивних осіб, яким потрібно лише розпізнавати правильні відповіді та рішення замість того, щоб самостійно їх віднаходити; примушує викладачів навчати тому матеріалу, знання якого буде тестуватися, замість навчати тому, що насправді важливо [36].

Погоджуємося із думкою, що не варто використовувати тести як форму підсумкового контролю. Оскільки всебічний контроль рівня навчальних досягнень студентів може забезпечити лише різноманіттям і комплексністю використаних форм, у той час як тести дозволяють виявити лише загальнотеоретичні знання з предмета. Тому, під час підсумкового контролю доцільно поєднувати письмовий, усний і тестовий контроль знань, пропонуючи майбутнім фахівцям завдання різного характеру [42].

Крім того, об'єктивність і надійність вимірів за допомогою тестів досягається, зокрема, за рахунок обмеження кількості правильних відповідей. Але, повторимося, матеріал гуманітарних дисциплін через його специфіку має дуже обмежену придатність до формалізації. Особливістю гуманітарного знання є саме його творча спрямованість, багатоваріантність не лише відповіді, але й рішення.

Дослідники також вважають, що надмірне захоплення тестовими методами перевірки іноді призводить до негативного впливу на навчальний процес. Про це свідчить досвід застосування цього методу в західних країнах, насамперед США. Не зважаючи на значні фінансові та інтелектуальні інвестиції у розвиток тестування, практика застосування стандартизованих тестів зазнає в цій країні все більшої критики. Аналізуючи вплив стандартизованих тестів на навчальний процес, американські дослідники відзначають, що застосування тестів надає надмірну вагу механічному запам'ятовуванню і відтворенню навчального матеріалу без розуміння його сутності; перетворює учнів на пасивних осіб, яким потрібно лише розпізнавати правильні відповіді і рішення замість того, щоб самостійно їх віднаходити [91].

Але зазначимо ще одну важливу перевагу тестового контролю – за його допомогою можуть здійснюватися усі види контролю, а саме:

- вхідний (для визначення початкового рівня підготовленості суб'єктів навчання);
- поточний – безперервно здійснюване «відстеження» рівня засвоєння знань і умінь студентів на практичних заняттях;
- рубіжний – контроль знань після завершення вивчення визначених тим (розділів) або у кінці семестру;
- підсумковий – екзаменаційний тест з усього курсу у кінці навчального року або курсу навчання, фіксований кінцевий результат і рівень засвоєння лінгвістичного матеріалу суб'єктами навчання;

– контроль залишкових знань і умінь через якийсь час після вивчення теми, розділу, курсу (від трьох місяців до на півроку і більш).

Практично усі перераховані види контролю можна використовувати в комп'ютерному варіанті.

Так вхідний тест (абітурієнт-тест) при грамотному наповненні дає цілком об'єктивні результати, які надалі завжди знаходять підтвердження в навчальному процесі. В той же час вхідний тестовий контроль вирішує і ще одну задачу: дозволяє встановити особливості індивідуального когнітивного стилю студента, його здатність використовувати інформаційні технології.

Що стосується поточного тестування, то його слід проводити систематично і на кожному етапі навчання відповідно до змісту мовної і комунікативної компетенції в навчально-професійній сфері.

Комп'ютерне тестування успішно використовується також для проведення контролю рубіжного і підсумкового. Проте фахівці вважають, що студенти повинні обов'язково заздалегідь ознайомитися з його процедурою в репетиційному режимі, інакше, як правило, вони відчують стрес. Для цього варто використовувати в практичній роботі тренувальні тести, які створюються спеціально для попередньої підготовки студентів до заліку або іспиту.

В той же час, слід сказати, що використання комп'ютерного тестування повинне носити системний характер, тим самим дозволяючи уникати таких недоліків, як вибірковість, несистемність контролю, відсутність самоконтролю і самооцінки [84].

2.2. ОСОБЛИВОСТІ КОМП'ЮТЕРНОГО ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ НА БАЗІ СЕРЕДОВИЩА MOODLE

Гарні результати в організації навчального процесу, контролю знань зокрема, дає поєднання комп'ютерних засобів із тестовою методикою педагогічних вимірювань [16]. Але, розглядаючи можливості методу контролю із застосуванням інформаційних технологій, слід також відзначити й деякі його негативні особливості, які не можуть бути зняті шляхом покращення якості програмного забезпечення та контрольних завдань. Так, дослідження П. Уханя показує, що студенти вважають за краще мати справу з машиною, коли йде процес навчання: поки вони допускають помилки, виконують завдання недостатньо швидко і якісно. Але коли студенти добре підготовлені і постає питання про автоматизовану підсумкову перевірку, вони залишаються незадоволеними – їм важливо продемонструвати свої успіхи перед іншими. Тут ми маємо справу з суто психологічним явищем, що відображує соціальну природу людини [77].

Таким чином, тестування, особливо комп'ютерне тестування, здатне забезпечити швидке, об'єктивне, валідне і надійне оцінювання знань студентів. Разом із тим, застосування перевірки з використанням тестів суперечить особистісно-орієнтованій, розвивальній спрямованості гуманітарних дисциплін, не сприяє досягненню навчальних цілей у повному обсязі, потребує значних витрат часу і зусиль на організацію і застосування. Тому тестування, на наш погляд, може бути не основою, а лише одним із методів перевірки навчальних досягнень із гуманітарних дисциплін. Поряд із тестами слід використовувати інші методи, насамперед ті, що спрямовані на перевірку рівня сформованості професійної компетенції студентів, сприяють активізації їх пізнавальної активності, інтелектуальному розвитку, забезпечують можливість творчої діяльності.

Питання використання в навчальному процесі всесвітнього електронного навчального простору, представником якого є платформа

MOODLE, розглядали зарубіжні та вітчизняні науковці: О. Белозубов, О. Бесклінська, Т. Коваль, А. Колокольникова, К. Колос, Л. Коцюк, Н. Ломінська, А. Мицишен, Д. Ніколаєв, С. Паршуков, Л. Паршукова, І. Постоленко, Н. Сергієнко, Ю. Смолянко, І. Ставицька, А. Томіліна, О. Щербина та інші.

Спільними зусиллями вітчизняних фахівців з інформаційних технологій та науковців, таких як В. Височанський, Б. Демида, Л. Клакович, П. Кушак, С. Сагайдак, С. Сисоєва, К. Осадча здійснено порівняльний аналіз систем дистанційного навчання, в тому числі і платформи MOODLE, що дають нові можливості для удосконалення навчального процесу [64].

Контроль успішності студентів останнім часом все частіше здійснюється на платформі підтримки навчання Moodle. Сама назва Moodle є аббревіатурою від поняття – Модульне об'єктно-орієнтоване середовище дистанційного навчання. Це програмний продукт, що дозволяє створювати контроль навчання та веб-сайти. Система реалізує філософію «педагогіки соціального конструктивізму» (social constructionist pedagogy), засновану на принципах співпраці, активного навчання, критичної рефлексії та ін.

Moodle перекладено на десятки мов (зокрема й на українську), платформа використовується більше ніж в 50 тисячах організацій у 175 країнах світу. Moodle поширюється безкоштовно в якості програмного забезпечення з відкритим кодом під ліцензією. Це означає, що Moodle охороняється авторськими правами, але користувач має право копіювати, використовувати та змінювати програмний код у разі, якщо він зобов'язується не передавати код третім особам, не змінювати та не вилучати початкові ліцензії та авторські права, користуватися протягом однієї роботи тільки однією ліцензією.

Платформа Moodle має широкі можливості, що дає змогу реалізувати найсучасніші схеми навчального процесу та його контролю. Зовнішні модулі «тем» та додаткові модулі, зокрема мовні, дають адміністратору широкі

можливості по зміні зовнішнього вигляду сайту, гнучкій оптимізації інтерфейсу під конкретні завдання.

Всі результати успішності контролю студентів об'єднуються в єдиний звіт, що дозволяє оцінювати та аналізувати їх діяльність, збирати статистичні данні, які можна завантажувати на сервер або зберігати локально. Також можливо їх структурувати будь-яким чином: архівувати, переміщувати, перейменовувати, об'єднувати у папки. У контроль також може бути додано питання різного типу (звичайні тести, тести з декількома вірними відповідями, відкриті питання, есе), в залежності від відповіді на які можливо встановити перехід до конкретної сторінки. Під час виконання завдання студент може спостерігати індикатор виконання завдання, отримані їм бали.

Тестова інформація створюється викладачем у текстовій формі спеціального зразку, після чого імпортується в Moodle. Для більш зручної роботи тестові завдання можна структурувати за категоріями, обмежити доступ до них, встановити довільні обмеження: обмежити час, кількість спроб, інтервал між спробами, тощо. За налаштуваннями можливе врахування минулих правильних відповідей. Склад тесту може бути сталим, або автоматично встановлюватися рендомним шляхом з масиву питань (або із певної категорії масиву), порядок розташування відповідей може також кожний раз змінюватися.

Можливо задати оцінку, шкалу оцінювання, строк виконання, коментування, дозволити повторне виконання завдання та його здачу після строку. Форум з допомогою Internet–можливість спілкування між викладачем та студентами. Чат дозволяє встановити синхронну текстову взаємодію між учасниками. Чат-сесії можуть також за налаштуванням зберігатися для майбутнього перегляду. Статистична обробка проводиться автоматично [22].

Виокремимо основні можливості платформи Moodle: реалізація філософії «педагогіки соціального конструктивізму», заснованої на принципах співпраці, активного навчання, критичної рефлексії та ін.); максимальна мобільність: відсутність прив'язки до конкретного терміналу

під час проведення тестування, можливість проведення опитування з будь-якого комп'ютера, який підключено до мережі Інтернет; підтримка різноманітних підходів до навчального процесу: як дистанційного навчання, так і заочного або денного; легкий, інтуїтивно-зрозумілий, ефективний крос-платформений інтерфейс у вікні браузера; проста, інтуїтивно зрозуміла інсталяція на більшість сучасних платформ; можливість створення складної, розгалуженої, ефективно структурованої системи контролю успішності студентів ; об'єктивність аналізу: автоматична перевірка результатів тестування згідно із заданими параметрами; під час створення системи суттєва увага приділялася питанням безпеки даних, що дозволило досягти надзвичайно високого рівня захисту; максимальна гнучкість та багатоманітність налаштувань, значний потенціал для реалізації творчого підходу, зокрема можливість завдання різноманітних типів тестів, як закритих, так і відкритих [59].

Система Moodle дозволяє створювати структуровану за категоріями тестову базу, яка може неодноразово і вибірково використовуватися на різних етапах контролю й моніторингу вивчення навчальної дисципліни. У ході створення тесту викладач має можливість додавати тестові завдання з обраних тестових категорій, вказуючи конкретне завдання або методом випадкового вибору. Порядок варіантів відповідей до тестових завдань при їх включенні до тесту також може мінятися. Це дає можливість формувати унікальні варіанти тесту для кожного студента, обумовлює широку варіативність тестів, виключає можливість списування під час проведення контролю і дає можливість забезпечити реалізацію модульного підходу в умовах впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

Загальну базу тестових завдань, яка розробляється під час вивчення навчальної дисципліни, доцільно розбити на категорії, які відповідають модулям дисципліни та можуть містити підкатегорії до окремих тем навчальних модулів. Це надає зручні інструменти для конструювання і

проведення модульного тестового контролю, який проводиться після вивчення матеріалу кожного модуля. Паралельно з цим перед проходженням кожного модульного тесту студентам надається можливість проходження самостійного тестового тренінгу, який дозволяє гнучко міняти структуру включених до тесту тестових завдань. Це сприяє більш міцному закріпленню знань та підвищує результати проходження підсумкового тесту [13; 14].

Інструментальні засоби Moodle дозволяють створювати такі види тестових завдань: завдання у закритій формі, множинний вибір (завдання на вибір однієї або декількох правильних відповідей), альтернативні (завдання, які передбачають відповідь «правильно / неправильно»), завдання у відкритій формі «коротка відповідь», завдання, які передбачають відповідь у вигляді числа (з врахуванням його точності чи допустимого відхилення), завдання на установлення відповідності, завдання відкритої форми (з можливістю додавати свій варіант розгорнутої відповіді).

Результати наукових досліджень свідчать про те, що проектування тестів з використанням наявної кількості видів текстових завдань дозволяє диференційовано й автоматично без участі викладача оцінювати рівні знань й когнітивних процесів таксономії Б. Блума, поставлених у відповідність рівням сформованості професійної компетентності майбутніх фахівців [11; 12].

Залучення платформи MOODLE в навчальний процес вдало переорієнтує схильність студентів до «зависання» в Інтернеті та різноманітних соціальних мережах на більш ефективне використання останніх задля вдосконалення конкретних компетенцій з володіння професійно-орієнтованою англійською мовою. Новий спосіб подачі матеріалу дозволяє вивчати англійську мову не лише за допомогою виконання традиційних тренувальних вправ, а й пропонує використання різноманіття електронних ресурсів. Під час підготовки та проведення тестування на платформі MOODLE викладач може використовувати її можливості, за допомогою яких організовує перевірку вивченого матеріалу

таким чином, щоб форми навчання відповідали цілям та задачам конкретних занять. Як нововведення в області педагогічної підтримки, електронна платформа MOODLE має оптимальний набір ресурсних можливостей для реалізації змішаного навчання – аудиторного та позааудиторного, що є найголовнішою перевагою. До наступних переваг MOODLE зараховуємо:

- доступність та необмежена кількість користувачів (створення віртуальної спільноти студентів та викладачів задля впровадження стратегій управління навчальним процесом);

- створення умов для самостійної роботи (наявність реального навчального процесу «не виходячи з дому» за наявності виходу в Інтернет, або в комп'ютерному класі);

- індивідуалізація навчання (відтворення людини як особистості в її індивідуальному досвіді з урахуванням особливостей кожного студента);

- розвиток пізнавальних інтересів (постійне збагачення власного багажу знань, самовизначення та самовираження);

- активізація творчого потенціалу студента (мотивує до пробудження й утримання інтересу особистості до активної навчальної діяльності);

- миттєвий зворотній зв'язок між викладачем та студентом [8].

Визначимо також «плюси» електронного ресурсу MOODLE щодо безпосередньо проведення англomовного тестування:

- можливість пакетного завантаження груп студентів для тестування;

- легке адміністрування з боку викладача (управління навчальним процесом, створення тестових завдань та тестів, облік результатів тестування);

- імпорт/ експорт готових текстових файлів;

- конструювання тестових завдань;

- зручність та простота використання (зрозумілий інтерфейс, технологія виконання тестів за підказками електронного інструктора, гнучкість у налаштуваннях);

- функція доповнення та редагування тестів;

- залучення відео-, аудіо-файлів до комплексних тестів;
- обмеження доступу студентів за датою;
- доступ студентів за потреби тільки до одного тесту зі створеної бази тестів, решта можуть бути приховані;
- можливість реагування на помилку в процесі виконання;
- швидке отримання та фіксування результатів;
- об'єктивність та незалежність оцінювання (через застосування електронного покажчика контролю знань у вигляді оцінки);
- покращена система моніторингу успішності (централізований облік успішності студентів, гнучка система рейтингів успішності) [85].

Основним засобом Moodle, за допомогою якого реалізується вивчення навчальної дисципліни, є дистанційний електронний курс, призначений для представлення навчального матеріалу, організації процесу навчання, моніторингу та контролю навчальних досягнень студентів. Це дозволяє більш адекватно порівняно з традиційними засобами контролю діагностувати різні рівні засвоєння знань, сформованості умінь, навичок та особистісних якостей, які складають основу компетентності майбутнього фахівця [52; 94].

Вважаємо за необхідне звернути увагу на той факт, що у разі використання тестових методик існує проблема оцінювання високих рівнів сформованості професійної компетентності. Оскільки у цьому випадку потрібно оцінювати процедурні знання, а повноцінно вони можуть бути оцінені тільки за результатами діяльності [74]. Частково цю проблему дозволяє вирішувати використання тестових завдань на відповідність й на установлення послідовності. Завдання на установлення послідовностей в Moodle можна розробити на основі завдань у закритій формі, надавши можливість вибору з декількох варіантів запропонованих послідовностей. Для діагностування високого рівня сформованості професійної компетентності до тесту також доцільно включати творчі завдання, що потребує використання завдань у відкритій формі, які автоматизовано не оцінюються – викладач має перевірити їх особисто [5; 15; 80].

Висновки до розділу 2

У ході нашого дослідження, з огляду на підвищення уваги до такого методу контролю знань як педагогічне тестування (у тому числі за допомогою програмних засобів), проаналізувавши існуючу класифікацію тестів і вимоги, що висуваються до розробки тестів, виокремивши переваги тестування, встановивши необхідність поєднання комп'ютерних засобів із тестовою методикою (зокрема застосування інформаційного середовища Moodle), нами було з'ясовано:

1) Тестова система оцінювання знань відповідає багатьом вимогам, вона відображає глибину засвоєння навчального матеріалу; забезпечує об'єктивність та індивідуальний підхід в оцінюванні рівня сформованості знань і якості навчання кожного студента як особистості; стимулює студентів до активної самостійної роботи в оволодінні професійно значущими знаннями. Завдання закладу вищої освіти – зробити контроль рівня знань студентів передбачуваним, обов'язковим, правильним, що не відлякує, а стимулює до більш змістовного і глибокого вивчення дисципліни, до творчого пошуку [75].

2) Але слід також зазначити, що тестовий контроль не позбавлений певних досить суттєвих вад:

– тестування не сприяє виявленню низки важливих показників якості знань, умінь і навичок студентів (зокрема, їх уміння конкретизувати свою відповідь цікавими прикладами, знанням фактів, логічно і доказово висловити свої міркування та ін.);

– незважаючи на валідність, надійність, діагностичність, тести не завжди розкривають динаміку розвитку індивідуальних здібностей кожного студента;

– тести не враховують індивідуальних особливостей розумової діяльності тих студентів які, незважаючи на добре знання навчального

матеріалу, губляться і відповідають нижче рівня своїх інтелектуальних можливостей;

– тести позбавляють студента і викладача «живого» спілкування.

3) Інструментальні педагогічні засоби інформаційного середовища Moodle надають можливість для створення цілої низки тестів і тестових тренінгів, які можна робити протягом певного часу невидимими чи недоступними та використовувати на усіх етапах вивчення навчальної дисципліни. Це дозволяє проектувати динамічну і гнучку систему педагогічного контролю й оцінювання у вивченні навчальної дисципліни, яка є пристосованою до реалізації різних стратегій навчання, спрямована на стимулювання розумової активності студентів і сприяє формуванню їх самостійності й здатності до самонавчання та самоконтролю.

4) Контроль, який базується на засадах педагогічного тестування в умовах інформаційного середовища Moodle, є дієвим та оптимальним засобом контролю за якістю професійного становлення майбутніх фахівців. Упровадження тестування на базі інформаційного середовища Moodle супроводжується переходом від суб'єктивного оцінювання успішності студентів до збору об'єктивної інформації про навчальні досягнення студентів. Засоби Moodle надають значні дидактичні можливості для проектування тестів з врахуванням досягнень сучасної педагогіки, які дозволяють суттєво підвищити ефективність контролю.

РОЗДІЛ 3. ІНСТРУМЕНТАЛЬНА ПРОГРАМНА ОБОЛОНКА ДЛЯ СТВОРЕННЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ «HOT POTATOES» ЯК ФОРМА КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Сьогодні можна говорити, що існує вже багато розроблених сервісів, програмного забезпечення для створення та проведення тестового контролю знань студентів. Наприклад, використання сервісу «Майстер-Тест» для контролю якості знань майбутніх учителів іноземних мов описали Н. Андрєєва і Ю. Дем'янова [6].

Цілком згодні із Л. Дрібною, яка вважає тестування ефективним засобом організації контролю в навчанні іноземної мови. «Тестовий контроль може забезпечити успішну реалізацію мети і всіх функцій контролю, а також задовольнити вимоги, що висуваються до якості контролю» [27].

Підтримуємо також точку зору Т. Несвірської, яка підсумувала загальноприйнятні принципи складання тестових завдань (– автентичність змісту навчання й змісту тестів; – послідовність, тобто проведення тестування на кожному практичному занятті після вивчення теми; розділу; – відповідність змісту тестів отриманим студентами знанням; – таємність, яка означає умову відсутності поінформованості студентів про конкретний зміст тесту до початку процедури його проведення; – доступність форми тесту для засобів подання тестів; – об'єктивність результатів) і навела методіку складання тесту, яка включає шість кроків: визначення умов і змісту застосування тесту; складання матриці тесту; складання робочого варіанта тесту; обмежене застосування тесту з метою визначення його придатності; обробка й аналіз пілотування тесту; формування остаточного варіанта тесту [53].

Педагогічний контроль є невід'ємною частиною процесу освіти та професійної підготовки фахівців. Він має знаходитися в органічному зв'язку

з іншими елементами педагогічної системи, не замінюючи дидактичні засоби навчання, а допомагаючи виявити досягнення і недоліки цього процесу. Практика доводить, що найбільш коректним засобом вимірювання рівня знань студента є тест. У деяких країнах тести взагалі усунули традиційні форми контролю (усні і письмові іспити і співбесіди) [18].

На необхідність застосування педагогічних програмних засобів (ППЗ) в навчальному процесі наголошують багато науковців: Р. Гурін, Л. Морська, П. Сердюков, Л. Панченко, О. Значенко, І. Самойлюкевич, Г. Дегтярьова та інші. В основному дослідники розглядають проблему використання даних засобів в контексті оптимізації навчального процесу в цілому та з метою підготовки майбутніх вчителів до застосування ППЗ у навчальному процесі в рамках окремих дисциплін. Потребує також висвітлення такий аспект, як використання даних засобів з метою комплексного формування професійних умінь майбутніх учителів.

Розглянемо детальніше деякі сервіси, що використовуються для роботи із тестами. На освітньому інтернет-ресурсі Osvita.ua викладачам і шкільним учителям для полегшення підготовки й проведення тестування рекомендовано сім інформаційних платформ:

- Google-форми (<https://drive.google.com/drive/my-drive>),
- Quizlet (<https://quizlet.com/>),
- Proprofs (<http://www.proprofs.com/>),
- Kahoot! (<https://www.getkahoot.com/>),
- ClassMarker (<https://www.classmarker.com/>),
- Plickers (<https://www.plickers.com/>),
- Easy Test Maker (<https://www.easytestmaker.com/>).

Проаналізуємо зручність і ефективність застосування цих ресурсів під час викладання іноземної мови.

1) Google-форми. Безперечною перевагою цієї інформаційної платформи є безкоштовність усіх опцій. Для користування ресурсом треба мати аккаунт Google. Далі необхідно натиснути кнопку «Створити форму» й

формувати тест. Сайт дає можливість виводити на екран варіанти відповідей у випадковому порядку, що підвищує таємність тесту. Розробники передбачили декілька форм документа: вибір однієї правильної відповіді; вибір кількох правильних відповідей; випадний список; сітка. Передбачена можливість редагування вже створеної форми, додавання в тест зображень, відео- й аудіофайлів. Є опція автоматичної перевірки відповідей. Можна вставити попередньо збережений тест на сайт чи блог.

2) Proprofs. Незручністю цього ресурсу є відсутність україномовного чи російськомовного інтерфейсу, проте вона частково компенсується можливістю автоматичного перекладу on-line. Сайт платний, але можливостей безкоштовних опцій цілком вистачає для роботи одного викладача. Користувачу запропоновано скласти тест із форм (вибір однієї правильної відповіді; вибір декількох правильних відповідей; вибір «правильно-хибно», узгодження; заповнення бланку; твір) або скористатися готовим тестом із бази, в якій міститься понад 100 000 тестів. Перевірка правильності відповідей автоматизована, з виведенням на екран інформації про кількість правильних відповідей, їх відсоток. У випадку хибної відповіді вказується помилка.

3) Quizlet. Потребує реєстрації, хоча можливий вхід через Facebook. Ресурс не зовсім зручний для застосування тестових технологій, бо створювався насамперед для вивчення нового матеріалу. Користувачу запропоновано лише чотири форми тестів. Інтерфейс англomовний, але передбачено можливість уведення інформації українською. Суттєвий недолік використання інформаційної платформи Quizlet – не тільки обов'язкова реєстрація для учнів, а ще й необхідність згоди батьків. Тому при реєстрації учень має вказати електронну адресу останніх, на яку надсилається запит. Реєстрація завершується лише при отримання відповіді від батьків. Якщо цю процедуру не проводити, буде обмежено частину опцій, а ресурс, до того ж, не збереже результати.

4) Kahoot! Сайт зараз безкоштовний, але, виходячи із загальноприйнятної маркетингової політики, це тимчасово. До переваг інформаційної платформи можна віднести: простоту використання й реєстрації, можливість студентам заходити у віртуальний кабінет викладача з мобільних пристроїв; наявність таймера до кожного питання; можливість зміни послідовності запитань; оригінальність оцінювання; адаптація із соціальними мережами. Але всі переваги інформаційної платформи перекреслюються суттєвим недоліком – наявністю лише однієї форми тесту, а саме: питання й чотири (або менше) відповіді, з яких студентові пропонується вибрати правильну. Цей недолік обмежує можливості використання ресурсу в навчальному процесі.

5) ClassMarker. Інформаційна платформа позиціонує себе як найкращий інструмент для створення тестів. До переваг можна віднести: безплатність; можливість використання питань (чи відео- й аудіофайлів) з власної бази в різних тестах; наявність у налаштуваннях обмеження за часом доступу й часом відповіді; можливість зворотного зв'язку; сумісність з будь-якою операційною системою; можливість використання мобільних пристроїв (смартфонів, планшетів). Недоліками є: лише англomовний інтерфейс; наявність тільки чотирьох форм тестів.

6) Plickers. Ресурс запропонував вельми оригінальну форму проведення тестування. Заздалегідь кожному студентові видається картка з QR-кодом.

Залежно від розташування картки (за командою викладача), фіксується відповідь. Усього варіантів положень картки – чотири, тобто варіантів відповідей теж чотири. Відповідь зчитується або спеціальним електронним пристроєм, або камерою смартфона. Картка в кожного студента своя. Проведення тестування в такий спосіб привертає увагу студентів. Але процес підготовки до нього досить трудомісткий. Необхідне встановлення на мобільний пристрій спеціального програмного забезпечення; передбачено використання тільки планшета чи смартфона, з'єданого з ноутбуком. Також недоліком є можливість застосування лише одного з видів тестів.

7) Easy Test Maker. Ресурс є потужним on-line генератором тестів. Форми тестів пропонуються такі: з множинним вибором, заповненням порожніх полів; на відповідність; коротка відповідь. Інтерфейс підтримує кирилицю. Передбачена перевірка правопису. Зручно, що для роботи не треба реєструватися, але для редагування тестів необхідно отримати аккаунт. Головний недолік – безплатно можна скласти лише 25 тестів [47].

Перейдемо до розгляду питання використання програми Hot Potatoes для створення тестів під час контролю знань студентів.

Hot Potatoes – інструментальна програма-оболонка, що надає викладачам можливість самостійно створювати інтерактивні завдання, тести для контролю і самоконтролю студентів без знання мов програмування і залучення фахівців в області програмування. За допомогою програми можна створити 10 типів вправ і тестів з різних дисциплін, англійської мови зокрема, з використанням текстової, графічної, аудіо- та відеоінформації.

Особливістю цієї програми є те, що створені завдання зберігаються в стандартному форматі веб-сторінки: для їх використання тому, хто тестується, необхідним є лише веб-браузер. Студентам, яких тестують, не потрібна програма Hot Potatoes: вона потрібна тільки викладачам для створення і редагування вправ.

Програма широко використовується у всьому світі для створення завдань. Програма розроблялася в 1997-2003 рр. центром інформаційних технологій в гуманітарній освіті Університету Вікторії, Канада (<http://web.uvic.ca/hcmc>). Автори програми: Stewart Arneil, Martin Holmes, Hilary Street (Martin Holmes автор останньої, 6-ї версії програми, випущеної в жовтні 2003 року).

Вправи створюються за допомогою 5 блоків програми, кожен блок може розглядатися як самостійна програма:

1) *JQuiz* – служить для створення питань з вибором правильної відповіді серед кількох можливих. Є можливість включення таймера для відліку часу, що залишився для надання відповіді.

2) *JCloze* – утиліта для створення речень з «проміжними текстовими полями», які повинен заповнити користувач.

3) *JMatch* – утиліта для створення тестів на встановлення відповідності.

4) *JCross* – модуль для побудови HTML-кресвордів в сітці 15x15 знаків. На основі системи питань «горизонтально» і «вертикально» користувач вписує відповіді, можливе використання підказки.

5) *JMix* – дозволяє створювати речення, які користувач повинен розмістити в правильній послідовності, маючи в розпорядженні окремі складові частини.

Всі вправи виконуються в режимі тренування (режим тестування передбачений тільки для питань із множинним вибором відповіді). Результат виконання завдань оцінюється у відсотках. Невдалі спроби приводять до зниження оцінки. Шоста версія програми містить також додатковий блок *Masher* (Інструменти), що дозволяє поєднувати створені вправи й інші навчальні матеріали в тематичні блоки, уроки й навчальні курси.

Розглянемо деякі конкретні питання щодо роботи Hot Potatoes. Програмне забезпечення Hot Potatoes є безкоштовним для некомерційних освітніх користувачів, які дозволяють, щоб їхні виконані вправи були доступними в Інтернеті. Тим, хто працює в комерційній структурі, потрібно заплатити за ліцензію. Версію 5.5.0 Hot Potatoes можна завантажити, скориставшись адресою: <http://web.uvic.ca/hrd/hotpot/#downloads>. Після інсталяції на робочому столі з'явиться ярлик Hot Potatoes (рис. 3.1).

Щоб користуватися Hot Potatoes знати HTML або JavaScript потрібно не потрібно. Все, що потрібно зробити, це ввести тексти даних, запитання, відповіді тощо. Програма сама створить для користувача веб-сторінку. Однак, якщо користувач знає HTML або JavaScript, він може вносити майже будь-які необхідні зміни у роботу програми.

Рис. 3.1. Загальний ярлик програми Hot Potatoes.

Для виконання вправ необхідно виконати три кроки:

Крок 1. Введення даних (запитань, відповідей тощо) та збереження їх у вигляді файлу. Наприклад, ми збираємось виконати тест на введення тексту за допомогою JQuiz. Перший етап – це ввести питання та відповіді для тесту. Запустити програму JQuiz, потім ввести заголовок, запитання та дві відповіді (рис. 3.2).

Слід звернути увагу, що ми ввели два варіанти відповіді: слово «шість» та цифра «6». Це означає, що програма прийме будь-яку з цих відповідей як правильну.

Після того, як ми ввели свої дані, нам потрібно зберегти їх, якщо ми хочемо змінити їх пізніше. Кожна з програм Hot Potatoes зберігає дані у власному спеціальному файлі; у JQuiz файли закінчуються розширенням «.jqz». Важливо зберегти дані, оскільки програми не можуть перезавантажити веб-сторінки для внесення змін; єдиний спосіб змінити свої

веб-сторінки – це перезавантажити файл даних, внести зміни та регенерувати веб-сторінки.

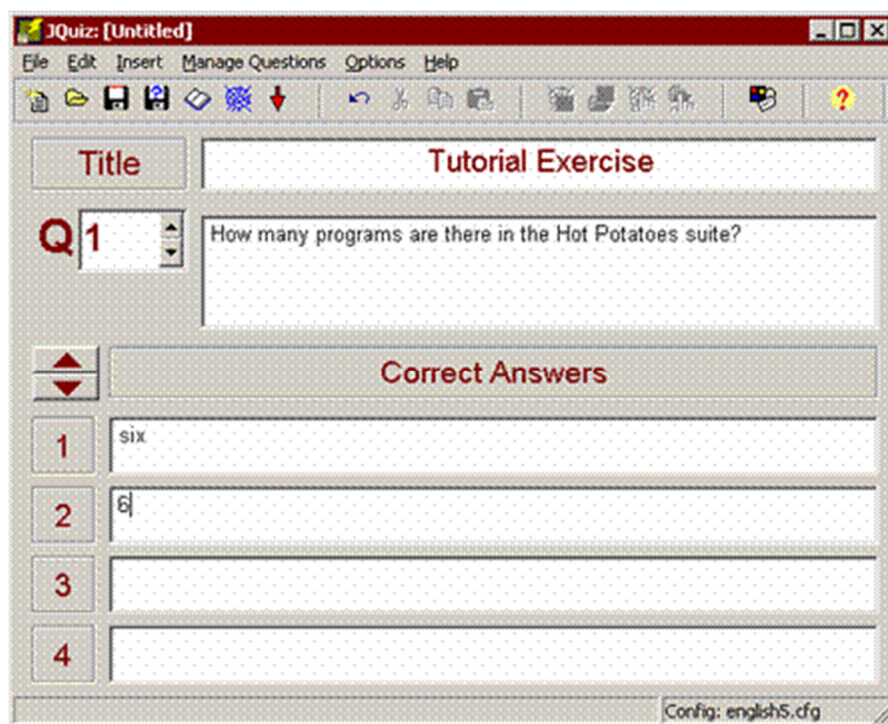

Рис. 3.2.

Крок 2. Налаштування вихідних даних (підготовка заголовків кнопок, інструкцій та інших функцій веб-сторінок користувача).

Коли програма створює веб-сторінки, вона робить це, поєднуючи 3 ресурси:

- введені нами дані;
- інформація про конфігурацію;
- набір «вихідних файлів» або шаблонів, що містять структуру сторінки.

Ми вже розглянули введення даних; наступним кроком є Конфігурація. Інформація про конфігурацію являє собою набір фрагментів тексту, які включають інструкції щодо виконання тесту, назви кнопок та URL-адреси посилань, які навряд чи сильно зміняться від одного тесту до іншого. Наприклад, кнопка з написом «Перевірити (Check)» швидше за все, не зміниться від тесту до тесту, тому це завдання не потрібно зберігати разом із

даними; однак, можливо, нам доведеться його змінити (якщо, наприклад, ми створюємо вікторини іншою мовою).

Можна отримати доступ до всієї інформації про конфігурацію, вибравши «Налаштувати вихід (Configure Output)» у меню «Опції (Options)». Наприклад, ми збираємось внести дві зміни в конфігурацію: 1). ми збираємося змінити підпис однієї з кнопок, з «Підказка (Hint)» на «Дайте мені підказку (Give me a hint)». Коли ми бачимо екран конфігурації, треба натиснути на вкладку «Кнопки (Buttons)» та змінити запис на ту, що нам потрібна (рис. 3.3).

Рис. 3.3.

Далі, наприклад, ми збираємося змінити налаштування на іншій сторінці екрану конфігурації. Якщо натиснути на вкладку «Інше (Other)», ми побачимо прапорець, який допоможе зробити тест чутливим до регістру. Ми пам'ятаємо, що двома нашими правильними відповідями були «шість» та «б»; однак, було б розумно прийняти «Шість» або «ШІСТЬ» теж правильними, тому ми збираємося зняти цей прапорець (можливо, він вже знятий; у цьому випадку треба просто залишити все, як є). Тоді тест не буде чутливим до регістру, і всі ці варіанти «шістки» будуть прийняті (рис. 3.4).

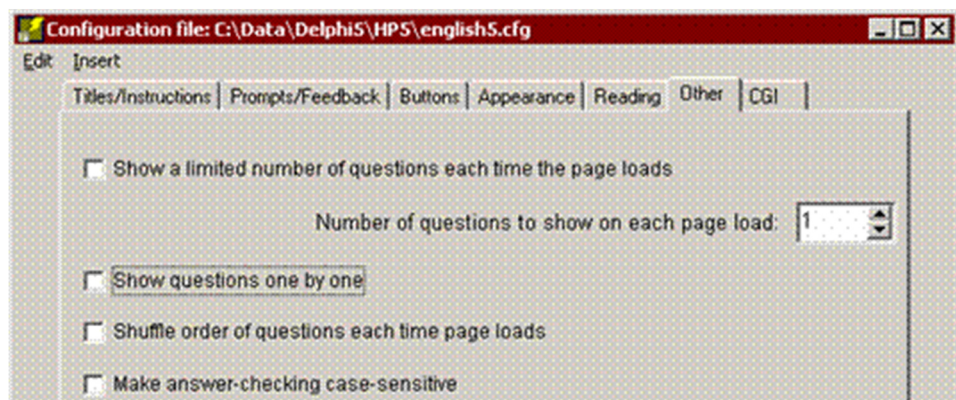

Рис. 3.4.

Коли ми зробили всі необхідні зміни, ми нажимаємо «ОК» і повертаємося до головного екрану.

Крок 3. Створення веб-сторінок (компіляція вправ у сторінки HTML або DHTML) та перегляд роботи. Заключний крок – створення веб-сторінки з нашими даними. Все що нам потрібно для цього зробити, це – натиснути у меню на опцію «Створити веб-сторінку (Create Web page)», а потім дати нашій сторінці ім'я файлу (для ім'я файлу використовується «test.htm»).

Програма повідомить нас, що вона створила файл і надасть нам можливість побачити його у нашому браузері. Все, що нам потрібно зробити – скачати файл на наш Website, й ми маємо готові тести для роботи.

Налаштувати можна:

- фонову графіку;
- кольори сторінки;
- кнопки підказки та навігації;
- підписи (назви) кнопок;
- субтитри та інструкції тестів;
- чутливість до регістру тощо.

Можна налаштувати конфігурацію будь-якою мовою (наприклад, французькою, німецькою, датською, голландською та багато іншими), використовуючи латинський набір символів. Програма містить інструментарій для вставки графіки та посилань (graphics and links) на наші сторінки, а також ми можемо вставити звук та відео (sound and video). Ми навіть можемо редагувати вихідні файли, що використовуються як шаблони для створення тестів, змінюючи весь зовнішній вигляд і навіть функціональність створених нами веб-сторінок. Якщо ми хочемо додати зображення, для цього звертаємося до Бібліотеки кліпартів з викладання мови (Language Teaching Clipart Library) за посиланням: <http://web.uvic.ca/hcmc/clipart/> [96].

З 2009 року розробка та підтримка програми припинена, і вона є «безумовно» безкоштовною.

Перейдемо до розгляду питання про механізм роботи програми та створення тестових завдань Hot Potatoes. Незалежно від того, яка програма використовується, створення завдання або тесту складається з наступних етапів:

- введення текстових даних, питань і відповідей;
- настройка конфігурації створюваного завдання або тесту;
- збереження проекту для подальшої зміни;
- збереження завдання у форматі HTML-сторінки.

Створені завдання і тести можна вивести на друк, а також об'єднати в блоки і уроки. Інтерфейс всіх п'яти програм однотипний. Основні дії можна виконувати через головне меню і кнопки панелей інструментів. Зручніше використовувати саме панелі інструментів.

Ми можемо створювати завдання і тести різного виду. Щоб створити будь-яке завдання, ми повинні вибрати відповідну програму з можливих п'яти. Для цього після запуску програми HotPotatoes ми можемо вибрати програму за допомогою різних картинок картоплі.

Наприклад, заповнення пропусків (*JCloze*). Це питання закритого типу, які вимагають вставку слів або букв в залишені місця – пропуски.

Запускаємо програму *HotPotatoes*, вибираємо програму *JClose* на екрані або в меню *Potatoes* – відкриється робоче вікно програми (рис. 3.5).

В поле *Имя* вводимо заголовок завдання або тесту. Потім вводимо текст, в якому треба буде зробити пропуски. Текст вводимо у велике поле з клавіатури або копіюємо з будь-якого документа. Далі потрібно виділити слово або букву, які повинні бути пропущені або приховані і натиснути кнопку *Пробел*.

У діалозі *Альтернативные слова* вводимо всі слова, які можуть вважатися вірними відповідями. Порядковий номер слова в тексті вказується в полі *Пробел #*, а саме слово – в полі – *Слово*. Поле *Определение* дозволяє вставити пояснення слова.

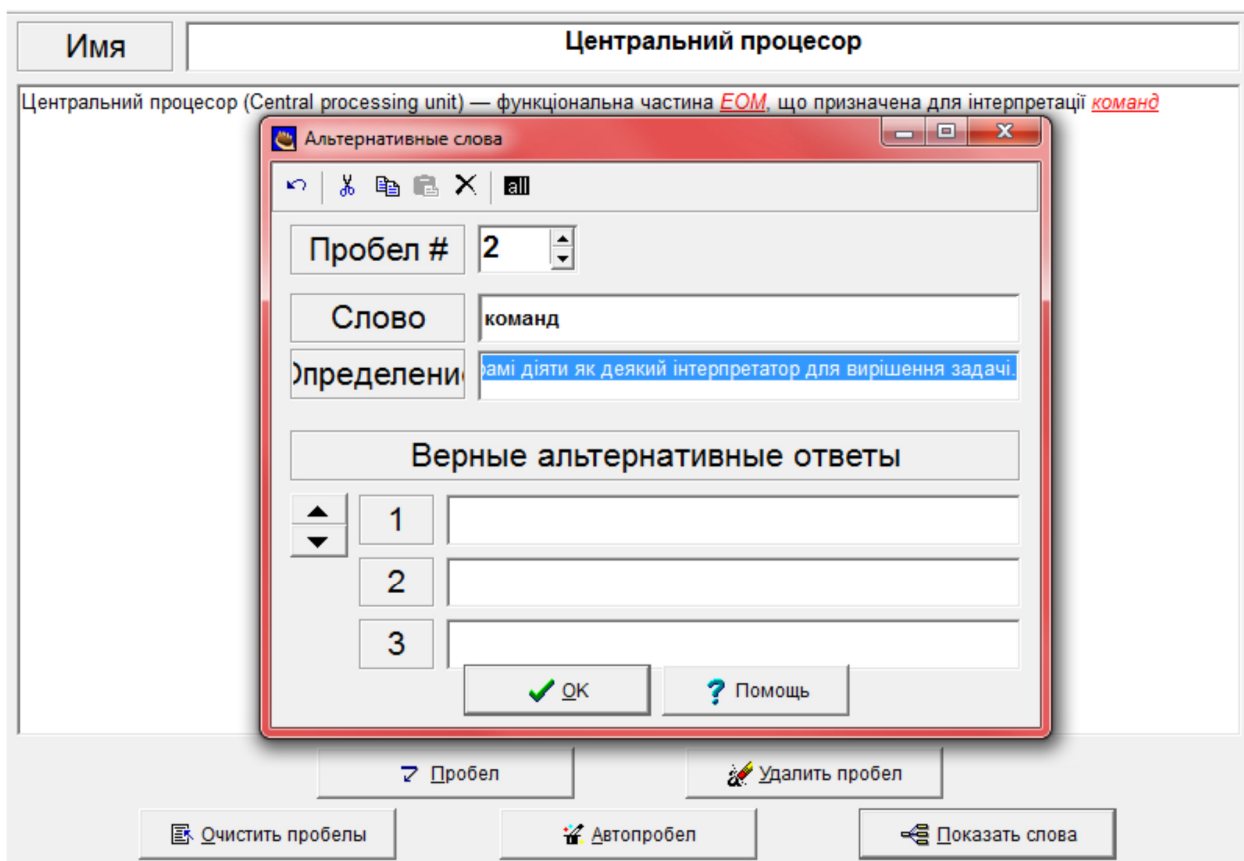

Рис 3.5. Головний екран програми JClose.

Потім діалог можна закрити, виділити наступне слово для пропусків і продовжити вставку вірних відповідей. Слова або букви, відмічені як пропуски, автоматично виділяються в тексті червоним кольором і підкреслюються.

Послідовність вибору слів для пропусків у тексті не має значення, оскільки всі пропущені слова нумеруються автоматично від початку тексту.

Після завершення заповнення завдання треба зберегти проект, а також опублікувати його у вигляді HTML-сторінки.

Кнопки *Удалить пробелы* і *Очистить пробелы* дозволяють змінити слова, які будуть пропущені в вправі (рис. 3.6).

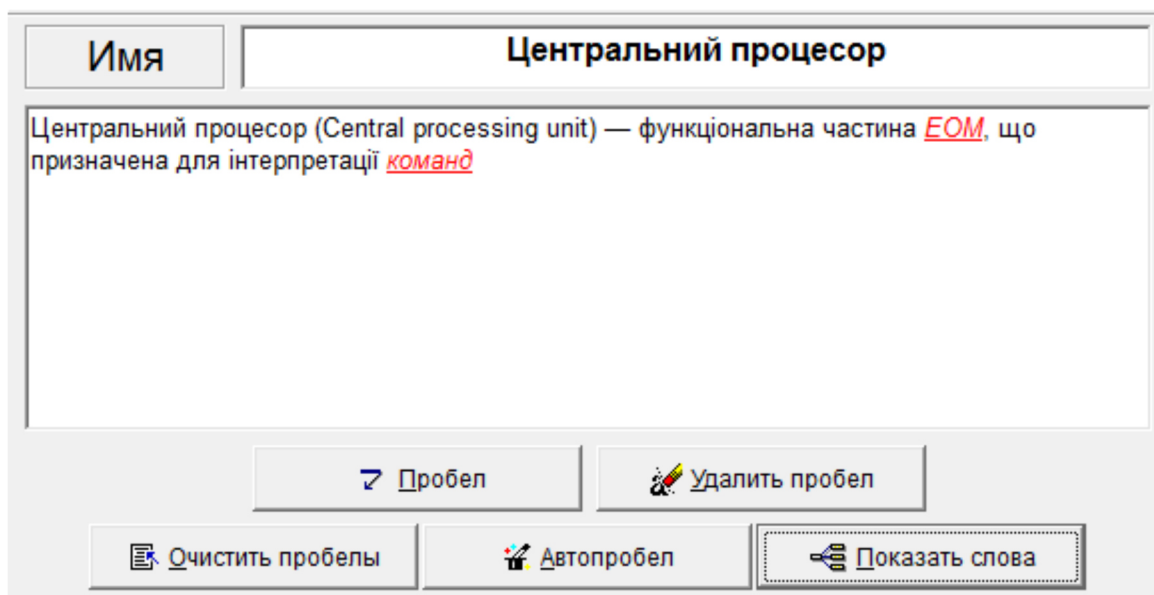

Рис.3.6. Вигляд завдання типу JCloze.

Кнопка *Показать* слова дозволяє перейти до діалогового вікна для редагування пропущених слів, вибираючи пропущені слова за порядковим номером. Кнопка *Автопробел* дозволяє кожне n-е по порядку слово в тексті зробити пропущеним. При натисканні на цю кнопку з'являється діалог, в якому можна вказати номери слів, наприклад, кожне п'яте або третє, які будуть автоматично пропущені.

За бажанням викладача пропущені слова можуть виводитись у вигляді випадючого списку або ж виводитись в окремому рядку питання. Для використання такої можливості в закладці *Другое* при налаштуванні конфігурації сторінки (*Выбор / Вид вэбстраницы*) треба встановити або зняти відповідні прапорці.

Наприклад, встановлення відповідності (*JMatch*). Питання на встановлення відповідності – дуже популярний тип питань. Типово у такого типу питаннях потрібно встановити відповідність між наборами слів. Такий же тип запитань дозволяє вказати порядок слідування слів, фраз або дій. Наприклад, встановіть слова в алфавітному порядку, тощо.

Завдання можуть бути представлені в трьох форматах:

- встановлення відповідності за допомогою переміщення елементів мишею;
- вибір варіанту відповідності із списку;
- картки для запам'ятовування відповідностей.

Тип завдання вибирається на етапі збереження у вигляді сторінок html. Для створення завдання на встановлення відповідності запускаємо програму *HotPotatoes*, вибираємо програму *JMatch* на екрані або в меню *Potatoes*. Робоча область введення завдання на встановлення відповідності показана на рис. 3.7.

Имя	Встановіть відповідність між пристроями		Метка
	Слева по порядку	Справа произвольно	
▲	1 жорсткий диск	зберігання даних	☐
▼	2 процесор	обробка даних	☐
	3 мікрофон	введення даних	☐
	4 акустичні колонки	виведення даних	☐
	5		☐
	Обычно:	???	

Рис. 3.7. Створення завдання типу *JMatch*.

В поле *Имя* вводимо заголовок завдання або тесту. У стовпчик ліворуч вводимо фіксований список елементів, а в стовпчик праворуч – елементи, які можуть бути перемішані, і з них буде виконуватися підбір відповідностей до елементів фіксованого списку. Елементи вводяться в правильній послідовності. Вони будуть перемішуватися автоматично при завантаженні сторінки.

Для перших двох типів питань при введенні відповідей можна виконати фіксацію одного з перемішуваних елементів списку, встановивши позначку – прапорець. Відповідність, відмічена як «зафіксована»,

встановлюватиметься на екрані автоматично і буде як би орієнтиром відповіді (рис. 3.8).

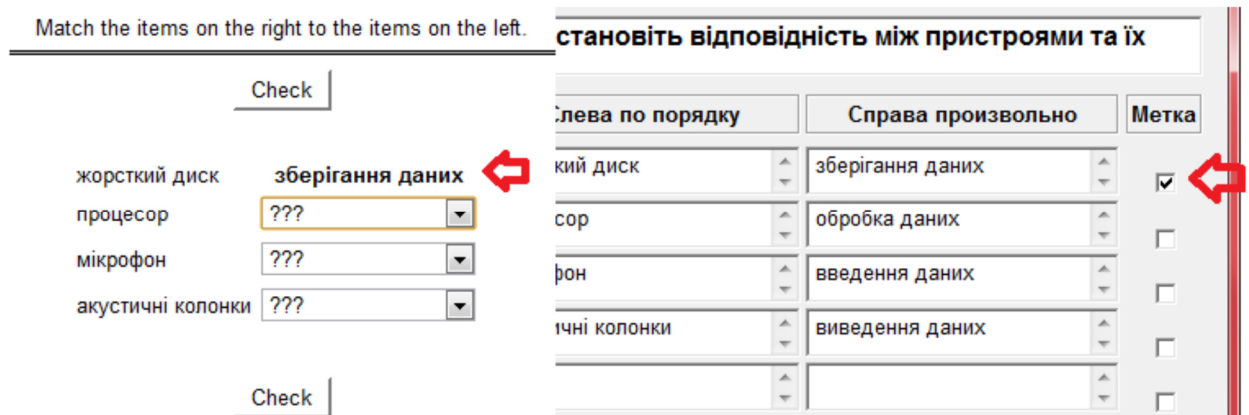

Рис. 3.8. Вплив мітки на вигляд завдання типу *JMatch* при проходженні тесту

В якості такого тексту краще використовувати:

- один або декілька знаків питання (як це зроблено в програмі за замовчуванням);
- не заповнене поле – таким воно залишиться і на екрані;
- додаткову неправильну відповідь;
- одну з правильних відповідей.

Редагування завдання можна виконати з меню *Управление списком* (рис. 3.9).

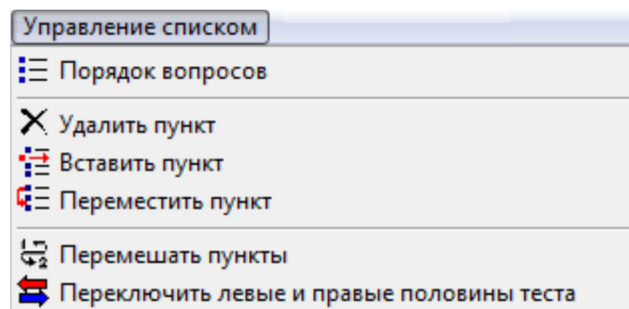

Рис.3.9. Вигляд меню *Управление списком*.

Ми можемо встановити порядок відповідей, видалити, додати або перемістити відповідний пункт, перемішати відповіді, поміняти ліві і праві стовбці місцями.

Публікація у вигляді сторінки html завдання на встановлення відповідності можлива в трьох різних форматах:

- використання *drag&drop*, коли для встановлення відповідності використовується перетягування мишею;
- використання випадаючого списку, з якого вибирається потрібний пункт;
- використання карток для запам'ятовування слів і виразів.

Для створення завдання, в якому відповідність встановлюється за допомогою переміщення елементів мишею, необхідно вибрати пункт в меню *Файл / Создать Вэб-страницу / Drag&Drop для вэб-страниц* або відповідну кнопку на панелі інструментів. Для створення завдання, в якому вибирається варіант відповідності із списку, необхідно в меню *Файл / Создать Вэб-страницу / Вэб-страница* або відповідну кнопку на панелі інструментів. Картки для запам'ятовування слів і виразів створюються тільки за допомогою меню: *Файл / Создать Вэб-страницу / Flashcards для вэб-страниц*. Зовнішній вигляд завдання, що використовує механізм *Drag&Drop*, показано на рис 3.10.

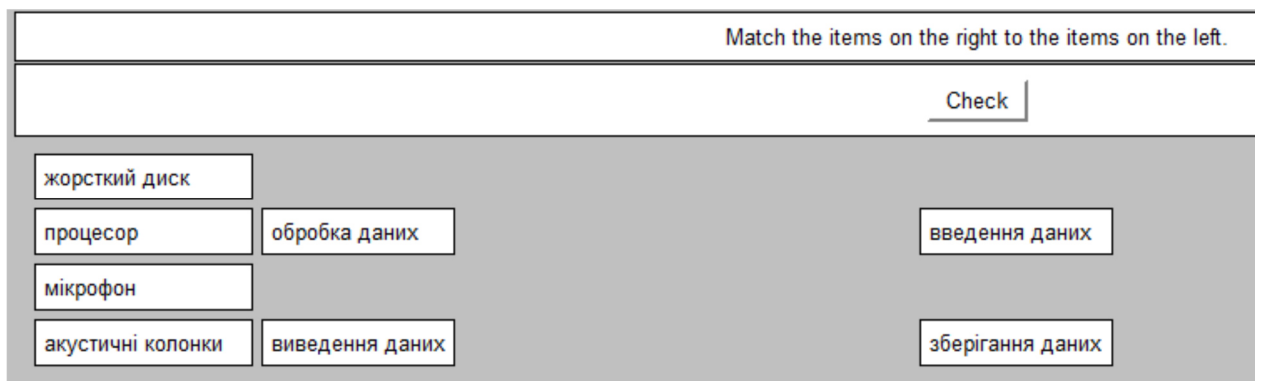

Рис.3.10. Завдання типу *JMatch* (з використанням *Drag&Drop*).

Для встановлення відповідності студент натискає ліву кнопку миші на будь-який елемент праворуч і переносить його до лівого стовпця.

При виконанні завдання, створеного з використанням карток на екрані спочатку з'являється картка з текстом з одного поля завдання, після

натискання на кнопку *Следующая карточка* – дві картки з правильним варіантом відповідності (рис 3.11).

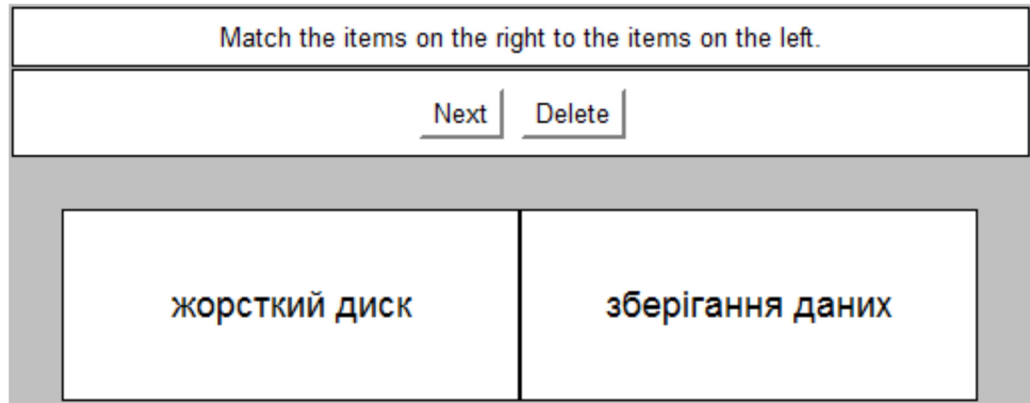

Рис.3.11. Завдання типу *JMatch* з використанням карток.

Наприклад, вікторина (*JQuiz*). За допомогою вікторини можуть бути створені тести на основі питань з різними варіантами представлення відповідей:

- альтернативний вибір – одна правильна відповідь з декількох варіантів відповідей;
- множинний вибір – декілька правильних відповідей;
- коротка відповідь – коротка відповідь відкритого типу (вводиться з клавіатури);
- змішаний варіант відповіді – об’єднує питання з відповіддю відкритого типу і множинним вибором відповіді: після введення невірної відповіді (можлива кількість невірних відповідей встановлюється при створенні завдання) завдання з короткою відповіддю трансформується в завдання з множинним вибором.

В один тест або завдання можна включити декілька питань різних типів. Кількість запитань у вправі не обмежена. При виконанні завдання учень може вибрати режим перегляду завдання: одне питання або всі запитання відразу. Для цього використовується кнопка в правому верхньому куті тесту *Show all question*.

Для створення вікторини запускаємо програму *HotPotatoes*, вибираємо програму *JQuiz* на екрані або в меню *Potatoes* – відкриється робоче вікно програми (рис. 3.12).

Имя	Альтернативний вибір	
В 1	Сканер - це пристрій:	Альтернативный выг
	Ответы	Комментарии Настройки
A	для відображення візуальної інформації	☐ Верно
B	для зчитування графічних зображень з аркуша паперу	☒ Верно
C	для передачі даних з одного комп'ютера на інший по телефонній мережі	☐ Верно
D	для запису великого обсягу даних на магнітну стрічку	☐ Верно

Рис. 3.12. Створення завдання типу *JQuiz*.

Для заголовку вправи використовуємо поле *Имя* (воно спільне для всіх типів запитань даної вікторини). Вибираємо номер питання в полі *В*, вводимо текст запитання, вибираємо тип завдання у списку праворуч і вводимо відповіді (поля *Ответы*). Позначаємо правильні відповіді у полі *Верно*. Вводимо коментарі до окремих відповідей в поле *Комментарии*. Для переходу до наступного питання використовуються стрілки поруч із полем номера питання.

Редагування завдань вікторини виконується за допомогою меню *Управление вопросами*. Цей пункт меню дозволяє змінити порядок питань у завданні, видалити питання, створити, перемістити або скопіювати питання, а також перемішати питання в завданні / тесті.

Внести зміни до конкретного питання можна, обравши в полі номера потрібне питання і змінивши необхідні поля.

Наприклад, *налаштування конфігурації*. У програмі *Quiz* надаються додаткові можливості для настройки конфігурації завдань. Вибираємо меню *Выбор / Вид веб-страницы* та переходимо на вкладку *Другое* в діалозі *Файл конфигурации* (рис. 3.13).

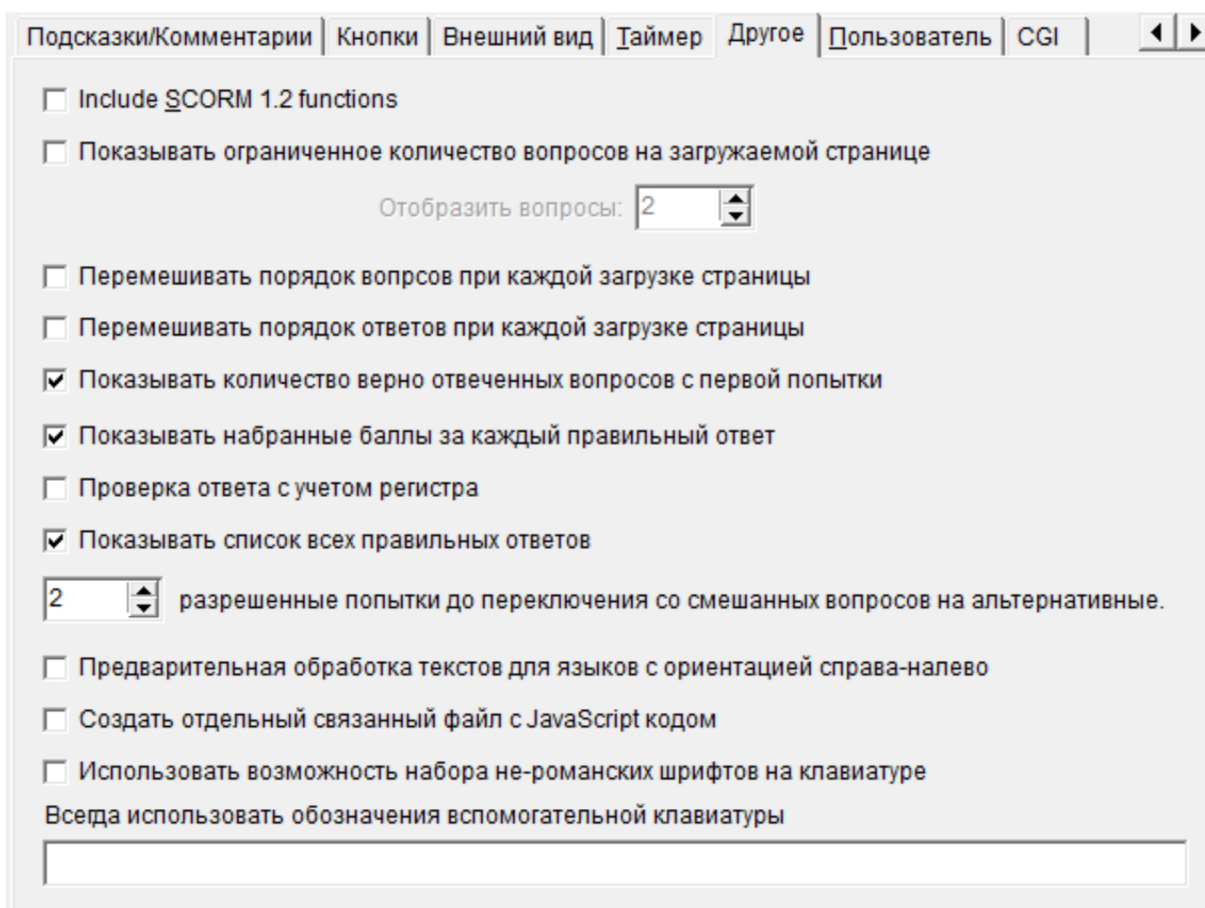

Рис. 3.13. Налаштування завдання типу *Quiz*.

Тут можна:

- міняти порядок питань при кожному завантаженні завдання;
- показувати кількість питань, на яких було дано правильну відповідь з першої спроби;
- показувати загальну оцінку після кожної правильної відповіді;
- враховувати регістр букв (рядкові, прописні) при перевірці відповіді;
- показувати список інших можливих вірних відповідей;

– встановити кількість спроб введення короткого відповіді, після яких завдання трансформується в питання з множинним вибором відповіді (налаштування використовується в питаннях змішаного типу);

– використовувати екранну клавіатуру (для коротких відповідей);

– виводити на екран задану кількість питань.

Наприклад, відновлення послідовності (*JMix*). Цей вид завдання зручний для викладачів-лінгвістів, хоча можна придумати цікаві вправи і для інших предметів. Матеріалом для вправи можуть бути слова і речення. Для кожного слова чи речення створюється окреме завдання. Сенс завдання – розташувати для речення слова в потрібному порядку, а для слова – розташувати букви або склади в потрібному порядку.

Для створення завдання на відновлення послідовності треба запускаяемо *HotPotatoes*, вибираємо *JMix* в меню *Potatoes* або вибираємо відповідну картоплю на екрані. Екран завдання типу *JMix* показано на рис. 3.14.

Рис.3.14. Створення завдання типу *JMix*.

У полі *Имя* треба ввести назву завдання або саме завдання. У полі *Основное предложение* треба ввести слово, словосполучення чи речення. Кожна частина, яка буде вибиратися для створення потрібного порядку,

повинна бути введена на окремому рядку. Поля Альтернативные заповнюються для речень, в яких можливі різні варіанти порядку слів.

Публікація завдання, створеного за допомогою програми *LMix*, у вигляді html-сторінки може бути представлено у двох форматах:

- вибір елементів клацанням лівої кнопки миші;
- переміщення елементів за допомогою миші.

Для створення завдання, в якому послідовність елементів відновлюється клацанням миші, необхідно вибрати пункт в меню *Файл / Создать вэбстраницу / Вэбстраница для браузера* або відповідну кнопку на панелі інструментів. Клацання на слові (букві) переносить його (її) до рядка результату (рис. 3.15).

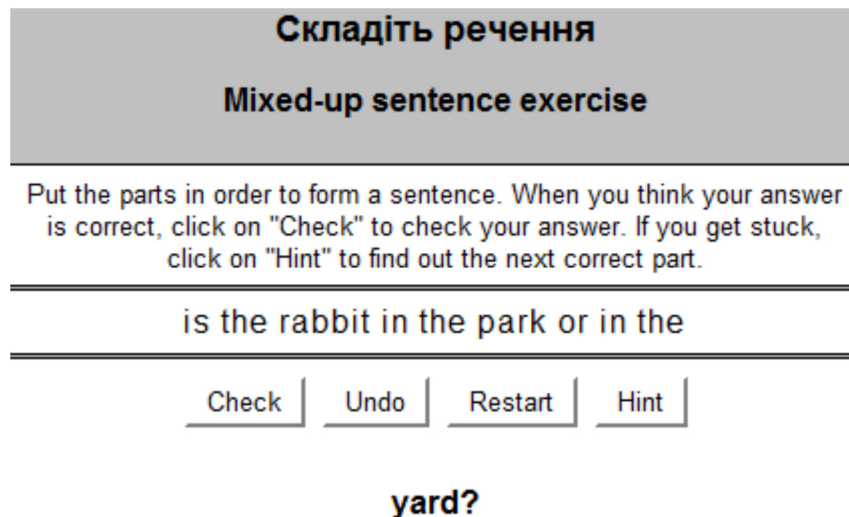

Рис. 3.15. Вибір елементів лівою кнопкою миші.

Для створення вправи, в якій послідовність елементів відновлюється за допомогою переміщення елементів мишею, необхідно вибрати пункт в меню *Файл→Создать вэбстраницу→Drag/Drop для вэбстраницы*. Тестований може вибрати мишею букву чи слово і, натиснувши ліву кнопку миші, просто перетягувати її на рядок з результатом (рис. 3.16).

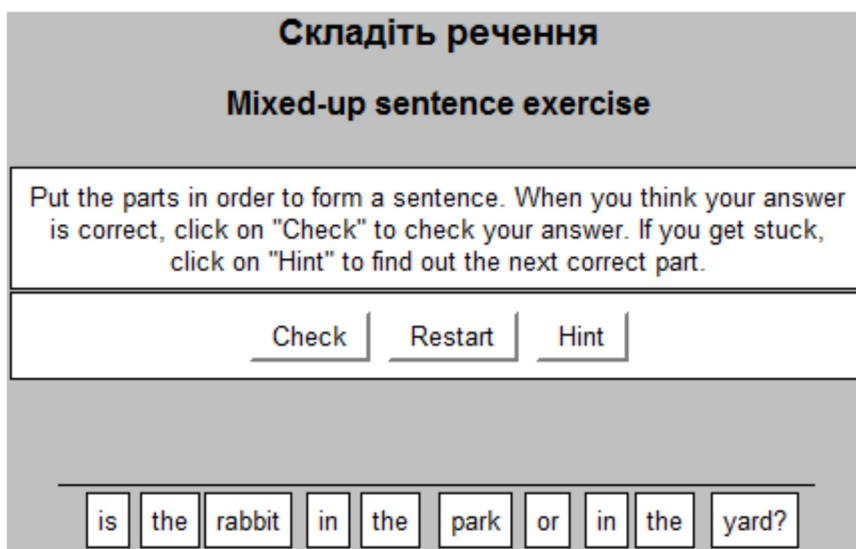

Рис. 3.16. Вибір елементів перетягуванням.

Наприклад, об'єднання завдань в блоки за допомогою *The Masher*. *The Masher* дозволяє автоматично створити сторінку змісту, розмістити всі сторінки в одній папці та задати переходи між сторінками.

Для об'єднання завдань в блоки за допомогою *The Masher* необхідно:

1) Створити та зберегти потрібні завдання різних типів (*JQuiz*, *JCloze*, *JMatch*, *JCross*, *JMix*).

2) Запустити *The Masher*.

3) Вибрати вкладку *Index* (*Зміст*) і ввести назву блоку й ім'я файлу з сторінкою змісту, зазвичай *index.htm*.

4. У вкладці *Files* (*Файли*) за допомогою кнопки *Add files* (*Добавить файлы*) вибрати проекти тих завдань і тестів, які будуть включені в блок. Для вибору декількох проектів можна використовувати клавішу *Ctrl* на клавіатурі і, не відпускаючи її, натискати на потрібних файлах. Файли додати в проект *The Masher* [18; 95; 96].

Отже, наші спроби працювати у програмі *Hot Potatoes* ще раз переконали нас у наступному. Педагогічні програмні засоби є одним із ефективних засобів контролю знань студентів. На ринку навчальних засобів з'явилося чимало навчально-методичних комплексів з окремих предметів, електронних підручників, навчальних ігор, енциклопедій, тестових програм,

програм-тренажерів, тощо. Крім того, з'явилась можливість не тільки використовувати готові навчальні програми, але й в разі необхідності створювати власні нескладні електронні дидактичні матеріали за допомогою так званих інструментальних програм (authoring tools) як у режимі online, так і offline. Дані можливості є вкрай важливими зокрема для вчителів іноземних мов, оскільки для створення подібних програм не потрібно знати мови програмування, а достатньо володіти базовими вміннями та навичками роботи з комп'ютером та мати відповідну професійно-методичну підготовку.

Однією з найбільш популярних програм-оболонок для створення тестів з подальшою можливістю їх публікації у мережі Інтернет є інструментальна програма-оболонка Hot Potatoes. Hot Potatoes – це набір програмного забезпечення для проведення вікторин / тестів / тренувань.

Hot Potatoes надає вчителям можливість самостійно створювати інтерактивні завдання без знання мов програмування й залучення фахівців в області програмування. За допомогою програми можна створити 10 типів вправ на різних мовах з використанням текстової, графічної, аудіо- і відеоінформації. Особливістю цієї програми є те, що створені завдання зберігаються в стандартному форматі веб-сторінки: для їхнього використання студентам необхідний тільки веб-браузер. Також сконструйовані вправи можна розмістити в мережі Інтернет, а також у системі дистанційного навчання середовища Moodle. Кожне відкриття такого документу генерує інший порядок питань та послідовність відповідей [95].

Висновки до розділу 3

Проаналізувавши різні джерела з окресленого нами питання, попрацювавши із оболонкою для створення тестових завдань «Hot potatoes», ми можемо зробити наступні висновки за розділом:

1) Комп'ютерне тестування успішності дає можливість реалізувати основні дидактичні принципи контролю знань:

- принцип індивідуального характеру перевірки і оцінки знань,
- принцип системності перевірки і оцінки знань,
- принцип тематичності,
- принцип диференційованої оцінки успішності навчання,
- принцип об'єктивності. Використання комп'ютерних технологій дає змогу без суттєвих витрат часу здійснювати регулярний моніторинг успішності студентів і негайно реагувати на їх найменші проблеми, не відкладаючи коригування знань до наступної «роботи над помилками» після чергової контрольної або лабораторної роботи, коли прогалини в знаннях стануть значно серйознішими.

2) Програмне забезпечення для розробки та проведення тестів, оболонка «Hot potatoes» зокрема, дозволяє використовувати у навчальному процесі методику м'якого тестування, яка передбачає застосування у вивченні навчальної дисципліни тестових тренінгів у вигляді неодноразового проходження тесту. Викладач може налаштовувати особливості проходження тесту студентами: установлювати обмеження у часі, кількість спроб проходження тесту, різні способи оцінювання з врахуванням успішності попередніх спроб. Більш гнучка система інтерпретації результатів тестування сприяє підвищенню мотивації до навчання, активізації навчально-пізнавальної діяльності, стимулюванню розумової активності студентів. У цьому випадку тест виступає засобом не тільки контролю, а й формування і закріплення знань, умінь, навичок, особистісних якостей студентів.

3) Вважаємо програмне забезпечення для розробки та проведення тестів, оболонку «Hot potatoes» зокрема, яка має широкий спектр ресурсів для навчання та тестування, здатною розширити комунікативні компетенції та навички студентів, що необхідні для ефективного опанування. Крім того, важливою частиною навчального процесу є самостійна робота студентів, у тому числі – на дистанційній основі. В зв'язку з цим особливої ролі набувають можливості використання програмного забезпечення, зокрема оболонки «Hot potatoes», в організації самостійної роботи студентів з вивчення англійської мови та англомовного тестування [85].

ВИСНОВКИ

Відповідно до поставленої мети в нашій кваліфікаційній роботі нами були реалізовані такі завдання: вивчені дослідження, які лежать у площині організації і проведення контролю знань студентів; встановлено сутність категорії «контроль знань»; з'ясовані види, форми та методи організації і проведення контролю знань студентів; встановлено сутність педагогічного тестування та його переваги; визначено роль методу контролю знань – тестів, за допомогою інформаційного середовища «Moodle»; визначено особливості використання інструментальної програмної оболонки для створення тестових завдань «Hot potatoes» як форми контролю знань студентів при вивченні англійської мови.

1) Визначено, що стрімкі зміни в житті сучасного суспільства, зміна ціннісних орієнтацій у зв'язку з проголошеними принципами гуманізації та демократизації суспільства, модернізація змісту освіти, зміна спрямованості навчального процесу, перехід від кваліфікації до компетентності, ствердження особистісно орієнтованого підходу до навчання безпосередньо впливають на всі складові системи сучасної освіти, на весь навчальний процес. Вирішення проблеми забезпечення якісної підготовки фахівців з вищою освітою на сучасному етапі передбачає значне поліпшення контролю навчальної роботи студентів як важливого засобу управління процесом навчання [35].

2) Контроль знань і умінь студентів – одна з основних умов, від якої залежить підвищення якості навчання. Завдання викладача полягає у тому, щоб у процесі перевірки та оцінки знань виявити справжній стан знань, вмінь і навиків і тим самим допомогти студентам раціонально організувати навчальну роботу у подальшому. Викладач у своїй роботі повинен використовувати не тільки загальноприйняті форми контролю, але і систематично винаходити, упроваджувати свої засоби. Якщо контроль і перевірка побудовані правильно, вони сприяють не тільки своєчасному

виявленню прогалин у знаннях і вміннях студентів, повторенню і систематизації матеріалу, встановленню рівня готовності до засвоєння нового матеріалу, формуванню вміння користуватися прийомами самоперевірки і самоконтролю, а й також і підвищенню рівня якості підготовки майбутніх фахівців [9].

3) Метод проведення контролю знань – педагогічне тестування, зокрема за допомогою інформаційного середовища Moodle, має оптимальний набір ресурсних можливостей та переваг, до яких можна віднести: доступність та необмежена кількість користувачів; створення умов для самостійної роботи; індивідуалізація навчання; розвиток пізнавальних інтересів; активізація творчого потенціалу студента; миттєвий зворотній зв'язок між викладачем та студентом [8]; можливість пакетного завантаження груп студентів для тестування; легке адміністрування з боку викладача; імпорт / експорт готових текстових файлів; конструювання тестових завдань; зручність та простота використання; функція доповнення та редагування тестів; залучення відео-, аудіо-файлів до комплексних тестів; обмеження доступу студентів за датою; доступ студентів за потреби тільки до одного тесту зі створеної бази тестів, решта можуть бути приховані; можливість реагування на помилку в процесі виконання; швидке отримання та фіксування результатів; об'єктивність та незалежність оцінювання; покращена система моніторингу успішності [85].

4) Педагогічні програмні засоби є одним із ефективних засобів контролю знань студентів. Однією з найбільш популярних програм-оболонок для створення тестів є інструментальна програма-оболонка Hot Potatoes, яка надає вчителям можливість самостійно створювати інтерактивні завдання без знання мов програмування й залучення фахівців в області програмування. Особливістю цієї програми є те, що створені завдання зберігаються в стандартному форматі веб-сторінки. Також сконструйовані вправи можна розмістити в мережі Інтернет, а також у системі дистанційного навчання середовища Moodle [95].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аванесов В. С. Композиция тестовых заданий : учебная книга для преподавателей вузов, техникумов и училищ, учителей школ, гимназий и лицеев, для студентов и аспирантов педагогических вузов / В. С. Аванесов. – Москва : Центр тестирования, 2002. – 240 с.
2. Аванесов В. С. Методологическое и теоретическое обоснование тестового педагогического контроля : дис. ... д-ра пед. наук / Аванесов Вадим Сергеевич ; СПб. гос. ун-т. – Санкт-Петербург, 1994. – 339 с.
3. Аванесов В. С. Научные проблемы тестового контроля знаний / В. С. Аванесов. – Москва : Исслед. центр проблем качества подготовки специалистов, 1994. – 135 с.
4. Агапов В. Ю. Алгоритмы целеполагания в современных педагогических технологиях / В. Ю. Агапов, Л. М. Мишакова. – Рязань : РОИРО, 1994.
5. Андреев А. В. Практика электронного обучения с использованием Moodle / А. В. Андреев, С. В. Андреева, И. Б. Доценко. – Таганрог : Изд-во ТТИ ЮФУ, 2008. – 146 с.
6. Андреева Н. Онлайн-тестування у системі контролю якості знань майбутніх учителів іноземних мов / Н. Андреева, Ю. Дем'янова // Іноземні мови. – 2014. – № 1. – С. 56–60.
7. Аузіна А. О. Система комплексної діагностики знань студента / А. О. Аузіна, Г. Г. Голуб, А. М. Возна. – Львів : Львів. банків. ін-т НБУ, 2002. – 38 с.
8. Белозубов А. В. Система дистанционного обучения Moodle : учебно-метод. пособие / А. В. Белозубов, Д. Г. Николаев. – Санкт-Петербург : СПбГУ ИТМО, 2007. – 108 с.
9. Березовська О. В. Контроль, перевірка і оцінка знань студентів [Електронний ресурс] / О. В. Березовська, О. В. Никитенко // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Г. Сковороди». – 2014. – Вип. 31, т. 4. – Режим доступу:

<http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/20669/1/Control%2C%20check%20and%20assessment%20of%20students%E2%80%99%20knowledge.pdf>

(дата звернення: 01.08.2020).

10. Березовська О. В. Контроль якості знань студентів на заняттях з іноземної мови / О. В. Березовська, І. П. Тригуб // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Г. Сковороди». – 2012. – Вип. 27, дод. 1 : Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору, т. 7 (40). – С. 566–573.

11. Бодненко Д. М. Тестовий контроль знань студентів у системі Moodle : навч.-метод. посіб. / Д. М. Бодненко, Л. О. Варченко, О. Б. Жильцов. – Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. – 107 с.

12. Болюбаш Н. М. Моніторинг якості професійної підготовки майбутніх фахівців в умовах інформаційного середовища Moodle / Н. М. Болюбаш // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Г. Сковороди». – 2012. – Вип. 27, дод. 1 : Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору, т. 2 (35). – С. 459–469.

13. Болюбаш Н. М. Педагогічне тестування в системі LMS Moodle / Н. М. Болюбаш // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2017. – Т. 60, вип. 4. – С. 116–127.

14. Болюбаш Н. М. Розробка дистанційного курсу засобами інформаційного середовища Moodle / Н. М. Болюбаш // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»]. Серія : Педагогіка. – 2010. – Т. 136, вип. 123. – С. 19–27.

15. Болюбаш Н. М. Створення тестів для інформаційно-освітньої системи на базі електронної платформи Moodle : навч. посіб. / Н. М. Болюбаш. – Миколаїв : МДГУ ім. П. Могили, 2008. – 68 с.

16. Булах І. Є. Теорія і методика комп'ютерного тестування успішності навчання : дис. ... д-ра пед. наук: спец. 13.00.01 / Булах Ірина Євгеніївна ; Київ. ун-т ім. Т. Шевченка. – Київ, 1995. – 430 с.
17. Булах І. Є. Створюємо якісний тест : навч. посіб. / І. Є. Булах, М. Р. Мруга. – Київ : Майстер-клас, 2006. – 160 с.
18. Буртовий С. В. Інструментальна оболонка для створення тестових завдань «Hot Potatoes» [Електронний ресурс] / С. В. Буртовий. – Режим доступу: <http://timso.koippo.kr.ua/hmura9/instrumentalna-obolonka-dlya-stvorennya-testovyh-zavdan-hot-potatoes/> (дата звернення: 13.08.2020).
19. Васюк О. Організація контролю навчання студентів / О. Васюк, Н. Майданюк // Вісник книжкової палати. – 2009. – № 5. – С. 27–29.
20. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи : методичний посібник для студентів магістратури / С. С. Вітвицька. – Київ : Центр навч. літ., 2003. – 316 с.
21. Герчанівський Д. Л. Інноваційні технології контролю успішності студентів з гуманітарних дисциплін : монографія / Д. Л. Герчанівський, Е. Ф. Іпатов, В. В. Павловський. – Київ : НАКККіМ, 2010. – 192 с.
22. Горбачик А. П. Аналіз даних соціологічних досліджень засобами SPSS : навч. посіб. / А. П. Горбачик, С. А. Сальнікова. – Луцьк : Вежа ; Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2008. – 164 с.
23. Грабар Е. В. Зміст тестових завдань із визначення рівня сформованості іншомовної компетенції школярів США / Е. В. Грабар // Освіта та педагогічна наука. – 2013. – № 2. – С. 52–58.
24. Гулюкіна Н. А. Педагогический тест: этапы и особенности конструирования и использования : учебное пособие / Н. А. Гулюкіна, С. В. Клишина. – Новосибирск : НГТУ, 2001. – 132 с.
25. Демида Б. Системи дистанційного навчання: огляд, аналіз, вибір / Б. Демида, С. Сагайдак, І. Копил // Вісник національного університету «Львівська політехніка». – 2011. – № 694 : Комп'ютерні науки та інформаційні технології. – С. 98–106.

26. Джадан О. І. Використання тестів як форма контролю знань студентів при вивченні гуманітарних дисциплін / О. І. Джадан // Актуальні питання контролю якості освіти у вищих медичних навчальних закладах : матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 22 берез. 2018 р. – Полтава, 2018. – С. 72–75.
27. Дрібна Л. В. Тестування як засіб контролю якості навчання іноземної мови [Електронний ресурс] / Л. В. Дрібна. – Режим доступу: <http://intkonf.org/dribna-lv-testuvannya-yak-zasib-kontrolyu-yakosti-navchannya-inozemniyu-movi/> (дата звернення: 23.07.2020).
28. Есаулов А. О. Методика контролю навчальних досягнень студентів-аграрників у процесі вивчення спеціальних технічних дисциплін : дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.02 / Есаулов Анатолій Олексійович ; Нац. аграр. ун-т. – Київ, 2005. – 203 с.
29. Жалдак М. І. Педагогічний потенціал комп'ютерно-орієнтованих систем навчання математики / М. І. Жалдак // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 2 : Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання. – 2003. – Вип. 7. – С. 3–16.
30. Жмуд О. В. Контроль знань і вмінь студентів з методики навчання інформатики в педагогічних університетах / О. В. Жмуд // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 2 : Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання. – 2011. – Вип. 10. – С. 166–170.
31. Зварич І. Проблема удосконалення контролю і оцінки знань студентів / І. Зварич // Рідна школа. – 2000. – № 10. – С. 43–45.
32. Звонников В. И. Инновационные методы оценки учебных достижений студентов / В. И. Звонников // Высшее образование сегодня. – 2006. – № 5. – С. 12–17.
33. Золотухина С. Т. Контроль учебно-познавательной деятельности студентов (историко-педагогический аспект) : монография / С. Т. Золотухина, В. И. Лозовая, О. Д. Пташный. – Харьков : Изд-во Вировець А.П. : Апостроф, 2012. – 288 с.

34. Зимовець О. А. Використання педагогічних програмних засобів у процесі професійно-методичної підготовки майбутніх учителів гуманітарних дисциплін / О. А. Зимовець // Освіта України. – 2009. – Додаток 4, т. 4 (18). С. 176–181.
35. Ингекамп К. Педагогическая диагностика / К. Ингекамп. – Москва : Педагогика, 1991. – 240 с.
36. Кальнік О. Традиційні та інноваційні методи контролю навчальних досягнень із гуманітарних дисциплін / О. Кальнік // Педагогічні науки. – 2013. – № 3 (59). – С. 37–42.
37. Корсак К. Про якість інструментарію оцінювання: співбесіди, іспити, тести / К. Корсак // Директор школи. Україна. – 2001. – № 5. – С. 84–94.
38. Костюк М. М. Тестовий контроль видів мовленнєвої діяльності / М. М. Костюк // Молодь і ринок. – 2015. – № 2. – С. 92–97.
39. Котлярова О. О. Сучасні підходи до організації контролю навчальної діяльності студентів вищих навчальних закладів України [Електронний ресурс] / О. О. Котлярова // Науковий вісник Донбасу. – 2013. – № 3. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvd_2013_3_16 (дата звернення: 22.07.2020).
40. Коцюк Л. М. Переваги та недоліки електронного формату тестування при оцінюванні знань іноземної мови (на прикладі досвіду використання тестових інструментів інформаційно-навчальної системи Moodle) [Електронний ресурс] / Л. М. Коцюк, Н. В. Ломінська // Науковий блог. Національний університет «Острозька академія». – Режим доступу: <https://naub.oa.edu.ua/2017/%d0%bf%d0%b5%d1%80%d0%b5%d0%b2%d0%b0%d0%b3%d0%b8-%d1%82%d0%b0-%d0%bd%d0%b5%d0%b4%d0%be%d0%bb%d1%96%d0%ba%d0%b8-%d0%b5%d0%bb%d0%b5%d0%ba%d1%82%d1%80%d0%be%d0%bd%d0%bd%d0%be%d0%b3%d0%be-%d1%84%d0%be/> (дата звернення: 12.08.2020).

41. Кузнецова І. А. Контроль знань як необхідна складова навчального процесу / І. А. Кузнецова // Інженерні та освітні технології в електротехнічних і комп'ютерних системах. – 2013. – № 4. – С. 15–19.
42. Кузьмінський А. Г. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / А. Г. Кузьмінський. – Київ : Знання, 2005. – 486 с.
43. Кухар Л. О. Конструювання тестів. Курс лекцій / Л. О. Кухар, В. П. Сергієнко. – Луцьк, 2010. – 182 с.
44. Лузан П. Г. Методи контролю в системі активізації навчання студентів / П. Г. Лузан // Науковий вісник Національного аграрного університету. – 2003. – Вип. 67. – С. 157–169.
45. Лисак Г. О. Контроль навчальних досягнень студентів в умовах кредитно-трансферної системи навчання / Г. О. Лисак // Вісник Запорізького національного університету. Серія : Педагогічні науки. – 2008. – № 1. – С. 157–162.
46. Майоров А. И. Тесты школьных достижений: конструирование, проведение, использование / А. И. Майоров. – Санкт-Петербург : Образование и культура, 1997. – 304 с.
47. Малецька І. В. Тестовий контроль у процесі навчання іноземної мови / І. В. Малецька // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. Серія : Педагогічні науки. – 2015. – Вип. 4. – С. 104–107.
48. Мацюк В. В. Контроль результатів навчальних досягнень студентів: історія, теорія, практика / В. В. Мацюк. – Київ, 2013. – 9 с.
49. Методологія наукових досліджень і методика викладання облікових дисциплін : опорний конспект лекцій. – Тернопіль : ТНЕУ, 2012. – 106 с.
50. Методичні рекомендації з вивчення дисципліни «Педагогіка вищої школи» для підготовки фахівців за напрямом 0101 «Педагогічна освіта» зі спеціальності 8.010105 «Соціальна педагогіка»: метод. рек. / Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України ; уклад. С. В. Виговська. – Київ, 2011. – 165 с.

51. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка : навч. посіб. / Н. Є. Мойсеюк. – 3-є вид., доп. – Київ, 2001. – 608 с.
52. Мясникова Т. С. Система дистанційного навчання Moodle / Т. С. Мясникова, С. А. Мясников. – Харків : Изд-во Шейниной Е. В., 2008. – 232 с.
53. Несвірська Т. Система тестування та моніторингу мовленнєвої компетенції студентів та курсантів / Т. Несвірська // Професійна педагогічна освіта: компетентнісний підхід : монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. – С. 344–362.
54. Одерий Л. П. Основы системы контроля качества обучения : учебное пособие / Л. П. Одерий. – Киев : ИСИО, 1995. – 131 с.
55. Олексюк О. Р. Дидактичний потенціал систем комп'ютерного тестування як засіб удосконалення електронних навчальних середовищ / О. Р. Олексюк // Розвиток професійної майстерності педагога : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф., м. Тернопіль, 10–11 квіт. 2019 р. – Тернопіль : Тайп, 2019. – С. 233–235.
56. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. – Київ : Центр учбової літ., 2009. – 472 с.
57. Освітні технології : навч.-метод. посіб. / О. М. Піхота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін. ; за ред. О. М. Пехоти. – Київ : А.С. К., 2004. – 256 с.
58. Оцінка знань студентів та якості підготовки фахівців (методичні та методологічні аспекти) : навч. посіб. / А. Й. Ягодзінський, А. О. Муромцева, Л. В. Іванова та ін. ; за ред. А. Й. Ягодзінського. – Київ : ІЗМН, 1997. – 216 с.
59. Павловський В. В. Інноваційні технології тестування якості навчання у контексті Болонського процесу / В. В. Павловський, Д. Л. Герчанівський // Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право. – 2013. – № 2 (18). – С. 59–64.

60. Паращенко Л. І. Тестові технології у навчальному закладі : метод. посіб. / Л. І. Паращенко, В. Д. Леонський, Г. І. Леонська. – Київ : Майстерня книги, 2006. – 217 с.
61. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / З. Н. Курлянд, Р. І. Хмельюк, А. В. Семенова та ін. ; за ред. З. Н. Курлянд. – 3-тє вид., перероб. і доп. – Київ : Знання, 2007. – 495 с.
62. Плохута Т. М. Дидактична модель комплексного тестового контролю самостійної пізнавально-творчої діяльності студентів / Т. М. Плохута // Збірник наукових праць Полтавського національного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка. Серія : Педагогічні науки. – 2012. – № 10. – С. 229–235.
63. Приходько В. В. Педагогічний контроль у вищій школі : навч. посіб. / В. В. Приходько, В. Г. Вікторов ; за заг. ред. В. В. Приходько. – Дніпропетровськ : НГУ, 2009. – 150 с.
64. Про віртуальне середовище для онлайн-навчання / В. Височанський, Л. Клакович, П. Кушак, А. Музичук // Фізико-математичне моделювання та інформаційні технології. – 2010. – Вип. 11. – С. 49–55.
65. Про затвердження Положення про дистанційне навчання [Електронний ресурс] : наказ МОН від 25.04.2013 № 466. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Dist_osv/2999/ (дата звернення: 12.08.2020).
66. Рапопорт И. А. Прагматические тесты: сущность, специфика, перспектива / И. А. Рапопорт // Иностранные языки в школе. – 1985. – № 2. – С. 18–24.
67. Розновець О. І. Можливості сучасних систем автоматизованого тестування для проведення модульного контролю знань / О. І. Розновець, В. О. Сперанський, Л. А. Волощук // Проблеми освіти : наук.-метод. зб. – 2005. – Вип. 45 : Болонський процес в Україні, ч. 1. – С. 179–183.
68. Романишина Л. М. Система поетапного контролю навчальної діяльності студентів за модульно-рейтинговою технологією навчання з дисциплін природничого циклу : дис. ... д-ра пед. наук: спец. 13.00.04

/ Романишина Людмила Михайлівна ; АПН України, Ін-т педагогіки і психології проф. освіти. – Київ, 1997. – 417 с.

69. Русакова Л. М. Пути повышения эффективности контроля учебно-познавательной деятельности студентов : автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.02.01 / Русакова Любовь Михайловна ; Киев. гос. ун-т им. Т. Г. Шевченко. – Киев, 1989. – 16 с.

70. Руснак І. С. Педагогіка і психологія вищої школи : навч. посіб. / І. С. Руснак, М. Г. Іванчук. – Чернівці : Рута, 2008. – 176 с.

71. Сергеева Е. В. Оценка учебных достижений студентов в контексте Болонского процесса: рейтинговая система / Е. В. Сергеева // Управление качеством профессиональной подготовки специалистов в условиях перехода на многоуровневое образование : сб. науч. ст. по итогам Всерос. науч.-практ. конф., м. Волгоград, 22–25 сент. 2008 г. – Волгоград : Перемена, 2008. – Ч. 1.

72. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі : навч. посіб. / З. І. Слєпкань. – Київ : Вища шк., 2005. – 239 с.

73. Сливка В. П. Принципи та методи оцінювання (американський досвід) / В. П. Сливка // Освітні вимірювання в інформаційному суспільстві : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 26–29 трав. 2010 р. – Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2010.

74. Тестові технології оцінювання компетентностей учнів / за ред. О. І. Ляшенко, Ю. О. Жук. – Київ : Педагогічна думка, 2015. – 181 с.

75. Трегубова Г. М. Методологічні основи організації тестового контролю знань студентів / Г. М. Трегубова // Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка. – 2007. – № 2(20), ч. 1. – С. 139–143.

76. Уилмс Д. Тестирование умений и навыков: основные принципы / Д. Уилмс // Директор школы. – 1994. – № 6. – С. 14–22.

77. Ухань П. С. Контроль знань, вмінь і навичок учнів на уроках інформатики : автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.02 / Ухань Павло Станіславович ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – Київ, 2001. – 16 с.

78. Федотова Л. О. Оценка качества начального профессионального образования / Л. О. Федотова, Е. А. Рыкова. – Москва : АПО, 2000. – 54 с.
79. Фетісов В. С. Комп'ютерні технології в тестуванні : навч.-метод. посіб. / В. С. Фетісов. – Ніжин : Вид. ПП Лисенко М.М., 2011. – 140 с.
80. Чаркіна О. А. Стимулююча функція оцінювання у навчанні студентів університетів / О. А. Чаркіна // Вища освіта України. – 2007. – Додаток 3, т. 7 : Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору: Моніторинг якості освіти. – С. 425–431.
81. Чельшкова М. Б. Методические рекомендации по разработке педагогических тестов для комплексной оценки подготовленности студентов в вузе / М. Б. Чельшкова, Б. А. Савельев. – Москва : ИЦ, 1995. – 78 с.
82. Чельшкова М. Б. Теория и практика конструирования педагогических тестов / М. Б. Чельшкова. – Москва : Логос, 2002. – 432 с.
83. Шадейко Г. П. Організація контролю навчальної діяльності студентів [Електронний ресурс] / Г. П. Шадейко. – Режим доступу: <http://tme.umo.edu.ua/docs/almanax/66.pdf> (дата звернення: 23.07.2020).
84. Швець Д. Є. Тестування як ефективна форма контролю та підвищення якості знань / Д. Є. Швець // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2010. – Вип. 41. – С. 169–177.
85. Шевченко В. Б. Використання електронної навчальної платформи Moodle для англomовного тестування / В. Б. Шевченко // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. – 2019. – № 67, т. 2. – С. 200–203.
86. Шидловська В. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю студентів та форми його здійснення / В. Шидловська, Н. М. Мирончук // Модернізація вищої освіти в Україні та за кордоном : зб. наук. пр. – 2014. – С. 165–168.
87. Щербина О. А. Нові засоби оцінювання компетентностей в Moodle / О. А. Щербина // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2016. – Т. 55, № 5. – С. 96–104.

88. Ягупов В. В. Педагогіка : навч. посіб. / В. В. Ягупов. – Київ : Либідь, 2002. – 560 с.
89. Янченко О. І. Форми і методи контролю знань в умовах сучасних навчальних технологій : метод. розробка / О. І. Янченко. – Кривий Ріг, 2008. – 27 с.
90. A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives / ed. by L. W. Anderson, D. R. Krathwohl, P. W. Airasian etc. – New York : Longman, 2001. – 352 p.
91. Hart D. Authentic assessment: A handbook for educators / D. Hart. – New York : Addison-Wesley Publishing Company, 1994. – 120 p.
92. Linn R. L. Measurement and assessment in teaching / R. L. Linn, N. E. Gronlund, K. M. Davis. – Merrill, 2000. – 574 p.
93. Nicholson P. A History of E-Learning / P. Nicholson // Computers and Education: E-Learning from Theory to Practice. – New York : Springer, 2007. – P. 1–11.
94. Rice W. H. Moodle Teaching Techniques / W. H. Rice. – UK : Packt, 2007. – 172 p.
95. Tutorials and Other Resources on Hot Potatoes 6 [Electronic resource]. – Mode of access: <https://hotpot.uvic.ca/tutorials6.php>.
96. Using Hot Potatoes to Create Interactive Exercises [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.albany.edu/faculty/meskill/03%20TALL/handouts/disk%201/Tuesday/Interactive%20Exercises/Hotpotato%20examples/Using%20Hot%20Potatoes.htm>.

38. Excuse me, could you move. I can't see
a) something c) nothing
b) anything d) none
39. ... is at home and no one knows where they are.
a) Anybody c) Everybody
b) Somebody d) Nobody
40. I'd like to thank everybody who has helped me ... this experiment.
a) in c) at
b) on d) with
41. He wanted to borrow my bike ... the weekend but I couldn't lend it to him.
a) to c) for
b) in d) on
42. My cat catches a lot of
a) mouse c) the mice
b) mice d) a mouse
43. If I ... lots of money, I'll help the poor.
a) will have c) had
b) would have d) have
44. I ... her a message and sent it off immediately.
a) had written c) have written
b) write d) wrote
45. My trousers ... ironing. Have you got an iron?
a) needs c) will need
b) need d) are needing
46. If you ... me a song, I will sing it at the concert.
a) will write c) has written
b) write d) have written
47. I disapprove of people who ... promises which they have no intention of keeping.
a) has made c) have made
b) makes d) make
48. I think you ... practice driving every day to become a safe driver.
a) can c) have to
b) shall d) are to
49. On my way home I saw a terrible fire. Luckily the fire brigade soon came and put out ... fire.
a) a c) -
b) the d) so
50. Helen had to pay extra at the airport because she had too ... luggage.
a) much c) little
b) many d) few